

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 6 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3382, 3482.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. čerk. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
8122, 8123, 8124, 8125, 8126. Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2440,
Celje, Strosmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja.

Krfska deklaracija

Danes poteka 20 let, odkar sta predsednik vlade kraljevine Srbije Nikola Pašić in predsednik Jugoslovskega odbora dr. Ante Trumbić podpisala na Krfu velepomembni sporazum, ki pod nazivom »krfska deklaracija« predstavljala temelj današnje kraljevine Jugoslavije. Pred dobrim poldrugim mesecem smo se spominjali naše majniške deklaracije, ki je bila posebnega pomena za notranjo orijentacijo našega naroda v duhu narodnega edinstva. Njen mednarodni pomen je bil le posreden. To nalogo je izpolnila krfska deklaracija.

Važnost sporazuma z dne 20. julija 1917 leži v dejstvu, da je suverena kraljevina Srbija priznala odbor jugoslovskega emigrantov za enakopravnega pogodbenika in z njim sklenila sporazum, ki ima vrednost pravega državnopravnega akta. Srbska vlada se je v tem sporazumu odpovedala tudi suverenosti dotedanje srbske kraljevine ter je v deklaraciji priznala ustanovitev novega suverene državnega telesa kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Pravičnost zahteva, da se v polni meri prikaže velikopotezno domoljubje, ki je prevevalo tedanje srbske državniške in politike, ko so se z eno potezo peresa odpovedali najdragocenejši pridobitvi krvavih borb srbskega naroda: svoji suvereni državni individualnosti.

Krfska deklaracija ima dva dela. V prvem delu so proglašene pravice jugoslovskega naroda, drugi pa postavlja načela demokracije, ki naj bi bila temelj notranji zgraditvi države. Za medsebojne odnose Jugoslovskega odbora in srbske vlade je bil načelnega pomena posebno prvi del, v katerem se je deklaracija izrekla za načelo edinstva in narodne samoopredelitve, za čije uresničenje so se izjavili tudi zavezniki Srbije. S tem, da so na Krfu to načelo vnesli v deklaracijo, so hoteli moralno obvezati zaveznike za pomoč pri uresničenju krfskega programa, notranje politično pa je za nadaljnji razvoj podčrtano tudi tu važno dejstvo, da se z deklaracijo ustvarja nova država, ne pa razširja stara Srbija.

Srbska država je s krfsko deklaracijo doprinesla veliko žrtev za doseg skupnega cilja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev: narodnega zdinenja. S tem, da so zastopniki Srbije sprejeli načelo narodne samoopredelitve, so izvršili svoje največje delo na korist zdinenja in v njih odločitev pomeni zato največji doprinos k zmagi jugoslovske revolucije.

V drugem delu deklaracije, v katerem se razpravlja o vprašanju notranje državne ureditve, je jugoslovskega odbor sprejel dve kardinalni točki, ki na njih sloni naša država: monarhijo z narodno dinastijo Karadjordjevičev in državno edinstvo. V nadaljnjih točkah se poudarja, da bo nova država »svobodna, neodvisna, z enotnim ozemljem in državljanstvom«, obenem pa »ustavna, demokratska in parlamentarna monarhija«. Srbija se je odrekla vseh svojih državnih atributov, znakov, grba, zastave in srbske krone, s čimer je dovršila delo polne stopitve z ozemljem, ki je prej pripadalo tujim gospodarjem, zlasti s slovenskimi in hrvaškimi pokrajinami. Odrlekla se je tudi svojemu značaju pravoslavne slovenske države ter pristala, da pravoslavje izgubi svoj privilegij državne cerkve in se podredi načelu verske enakopravnosti. Naziv nove države je v bistvu pomenil kompromis med Pašićevim stališčem in stališčem Jugoslovskega odbora. Sprejet je bil predlog Stojana Protića, da se nova država imenuje »Kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev«, kar pa je bolj odgovarjalo predvojnemu položaju in predvojnemu težnjam, kakor pa revolucionarnemu razvoju med vojno samo.

Slabe posledice tega kompromisa so se pokazale posebno v poznejšem razvoju, ko so se pojavile težnje, ki so bile v nasprotju z osnovno idejo krfske deklaracije »o troimenem narodu, ki je eden in isti po krvi, po govorjenem in pisanim jeziku, po zavesti svojega edinstva, po kontinuiteti in celoti ozemlja, na katerem živi nerazdeljeno, in po skupnih življenjskih interesih svojega nacionalnega obstanka in vsestranskega razvoja svojega moralnega in materialnega življenja«.

Velike debate so se na Krfu vodile okoli vprašanja notranje ureditve bodoče države. Krfska deklaracija zastopa idejo unitaristične države, kakor to zgovorno dokazuje vseh prvih trinajst točk. Jamstvo tega unitarizma so zlasti izjave, da bo imela nova država enega vladarja, eno konstituantno, eno ustavo in en parlament. V okviru teh jamstev in v okviru ostalih splošnih načel, ki jih krfska deklaracija svečano proglašala, pa daje polno svobodo za decentralistično ureditev. Važno pa je, da je iz deklaracije že vnaprej izključena možnost ureditve države na plemenski osnovi, kajti v 14. točki, kjer se predvideva ustanovitev posebnih samoupravnih enot, se ta možnost izrečno omejuje na potrebe »prirodnega, socialnega in ekonomskega« značaja. V druge podrobnosti v tem pogledu se krfska deklaracija ni spuščala, ker je njih ure-

JAPONSKI ULTIMAT ODKLONJEN

Kitajska vlada je odklonila japonsko zahtevo, da se ne bo vmešavala v zadeve severne Kitajske, vendar pa je odgovor pomirljiv

Sanghaj, 19. julija. d. Ob 23.30 lokalnega časa ali danes popoldne po srednje-evropskem času je potekel rok, ki so ga Japonci določili nankinški vladi za sprejem svojih zahtev. Japonci so zahtevali: 1.) da se mora nankinška vlada zavezati, da se ne bo vmešavala v spor v severni Kitajski, 2.) da mora nankinška vlada takoj ustaviti vse vojaške priprave ter umakniti svojo vojsko iz severnih pokrajin Hopej in Čahar.

Začudenje je zbudila predvsem prva zahteva ultimata, v kateri je zahtevala Japonska odklonitev vseh japonskih zahtev, naj se desintezira pri dogodkih na severu lastne države. Kakor izjavljajo v kitajskem poslanstvu, se ta zahteva strinja s starim stremeljenjem Japonske, da bi svoje zahteve na Kitajskem rešila s pokrajinskimi oblastmi samimi. V času splošne razkosanosti Kitajske je imela s takim postopanjem sicer srečo, vendar pa so se razmere v zadnjem času temeljito izpremenile. Kitajska se je pod maršalom Čangkajskom zedinila in reorganizirala in čeprav bi se tak pokrajinski general pokazal popustljivega, bi bila končno vendarle odločilna volja oredne vlade.

Kitajska vlada je danes popoldne odgovorila na japonski ultimatum negativno odklanjajoč vse japonske zahteve. Poudarjajo pa, da je odgovor pomirljiv in da ga je mogoče smatrati za podlago nadaljnjih pogajanj. Kljub temu pravijo, da so kitajski protipredlogi po japonskem mnenju nesprejemljivi.

Vsebina kitajskega odgovora

Nanking, 19. julija. w. Kitajska vlada je danes pisмено odgovorila na japonski ultimatum. Čeprav predstavlja kitajska nota gladko odklonitev vseh japonskih zahtev, je vendarle sestavljena v zelo zmernem in spravljivem tonu. Kitajska vlada predlaga prijateljsko ureditev položaja v severni Kitajski z diplomatskimi pogajanj in izraža pripravljenost sprejeti vse tozadavne japonske predloge. Na drugi strani naglašajo, da si Kitajska pridržuje pravico odbitve vseh sporazumov, ki so bili zadnje čase sklenjeni med kraljevinami oblastmi in japonskimi vojaškimi poveljniki. Končno poudarja, da služi pošiljanje čet v pokrajino Hopej izključno za samoobrambo spritno velike koncentracije japonskih čet v teh pokrajinah. V ostalem naglašajo kitajska vlada, da se nikakor ne misli odreči pravici, da po svoji volji in po lastnem preudarku razmeša svoje čete na državnem ozemlju ter odklanja v tem pogledu vse nasvete in proteste.

V zvezi s tem odgovorom je dal maršal Čangkajski, ki je bil včeraj imenovan za vrhovnega poveljnika kitajskih čet v primeru oboroženega konflikta z Japonsko, daljšo izjavo, v kateri je naglasil, da Kitajska tudi spritno nevarnosti oboroženega spopada z Japonsko ne bo nikdar dopustila, da bi se kršile njene pravice. Če pride

do vojne, bo šlo za borbo na življenje in smrt in ne bo več poti nazaj.

Japonci odklonili kitajske protipredloge

London, 19. julija. AA. Po zadnjih poročilih z Daljnega vzhoda so Japonci odklonili kitajske predloge. Po poročilu iz Nankinga je japonski vojaški ataše sporočil danes kitajskemu vojnemu ministru, da zahteva japonska vlada, naj Kitajska takoj umakne svoje čete in letala iz pokrajine Hopej.

V okolici Vukučija so se nocoj ob 17. znovala začele sovražnosti, iz česar sklepajo, da so pogajanja prekinjena.

Ultimatum političnemu svetu Čaharja in Hopeja

Peking, 19. julija. o. Davi ob pol 3. je japonsko vrhovno poveljstvo izročilo ultimatum predsedniku političnega sveta pokrajine Čahar in Hopej, naj do večera proglasi njuno nevtralnost za primer vojne med Kitajsko in Japonsko. Istočasno je zahtevalo, naj politični svet za pokrajini Čahar in Hopej objavi poziv narodu za popolno nevtralnost v primeru vojne. Ob 15. še ni bilo mogoče zvedeti, kaj je politični svet obel pokrajini odgovoril.

V ostalem je obkolitev Pekinga po japonski vojski povsem izvršena. Na več

mostih so se pripetili včeraj razni spopadi ki pa so ostali omejeni na streljanje iz topov in streljanih pušč.

Japonski napad na potniški vlak

Berlin, 19. julija. o. DNB poroča iz Sanghaja, da so japonski letalci streljali s strojnimi puškami na železniški vlak Hankav—Peking ter ubili 30 civilnih potnikov. V vlak so bili namreč samo civilni potniki. Kitajska vlada je proti temu takoj protestirala pri japonskem poslanstvu. Japonska vlada je odgovorila, da so bili japonski letalci mnenja, da gre za transport kitajske vojske na sever. Japonci trdijo, da so kitajski vojniki že prej streljali iz železniških vlakov na japonska letala in tudi enega izmed njih sestrelili, zaradi česar so japonski letalci streljali na omenjeni vlak.

Angleški varnostni ukrepi

London, 19. julija. AA. Kakor poročajo iz krogov vojnega ministristva, bodo Angleži odstranili iz Sangajkvana vse svoje čete in jih poslali v Tienin. V Sangajkvanu bo ostala samo ena četa pehote. Pri teh ukrepih gre za varnostne odredbe v zvezi s kitajsko-japonskim sporom.

Devet kitajskih divizij v Hopeju

Sanghaj, 19. julija. AA. Iz zaupnega vira izve, da je Kitajska poslala v Hopej 4 divizije, 5 drugih divizij pa še v Henana in Sansia.

Sanghaj, 19. julija. AA. Po vesteh iz Koreje je včeraj odšla v severni Kitajski cela 20. divizija. Iz Koreje je doslej odšlo vsega 30.000 mož.

Kriza praške vlade

Posvetovanja dr. Hodže s političnimi prvaki — Iz preosnovane vlade bo izpadel le dosedanji finančni minister

Praga, 19. julija. g. Designirani ministrski predsednik dr. Hodža je dopoldne začel pogajanja za sestavo nove vlade. Imel je razgovore z voditelji vseh osmih vladnih strank. Izvršni odbori vseh strank so imeli danes permanetne seje, na katerih so razpravljali o položaju, zlasti pa o rešitvi vprašanj, zaradi katerih je nastala vladna kriza. V ospredju je seveda vprašanje žitnih cen in vprašanje financiranja tako zvane žitne železne rezerve, kakor tudi o pripravi za sestavo prihodnjega proračuna.

Prezident dr. Beneš se je dopoldne vrnil s svoje letne rezidence v Prago, tako da je stalno poučen o razvoju pogajanj. V toku

današnjega dne je sprejel tudi ministra brez portfelja dr. Spino, ki ga doslej ni bilo v Pragi. In predsednika nemške agrarne stranke Hackerja, ki se je dopoldne vrnil iz Londona.

Splošno pričakujejo, da bo kriza vlade kmalu rešena, zlasti zaradi tega, ker je spritno žetve vprašanje žitnih cen zelo pereča zadeva. Popoldne je prevladovalo mnenje, da bo ostala v celoti dosedanja vlada, le finančno ministristvo bo na novo zasledeno. Rekonstruirana vlada dr. Hodže se bo predstavila parlamentu že jeseni in zaradi vladne krije ne bo sklicano izredno zasedanje.

Eden o mednarodnih zapletljajih

Velika zunanjepolitična razprava v angleški spodnji zbornici

London, 19. julija. w. V spodnji zbornici se je pričela danes velika zunanjepolitična debata, ki jo je z daljšim govorom otvoril zunanji minister Eden. V uvodu je ponovno pojasnil stališče angleške vlade glede vseh perečih problemov zunanje politike.

Najprej se je dotaknil dogodkov na Daljnem vzhodu, o katerih je naglasil, da so še popolnoma nepregledni, da pa zbuja jo v vseh mednarodnih krogih veliko skrb. Angleška vlada je intervenirala tako v Tokiju kakor v Nankingu ter izrazila upanje, da bo prišlo do mirne rešitve nastalih sporov. Kljub temu, da se je med tem položaj še bolj zaostрил, upa, da je še vedno mogoča mirna rešitev.

Kar se tiče Španije, je naglasil, da je angleška vlada slej ko prej odločena storiti vse, kar je v njeni moči, da se bratomorna španska državljanska vojna čim prej konča. Največjo važnost polaga na ponovno ugotovitev, da je angleška vlada odločena varovati interese in pravice Anglije, da pa nima na drugi strani prav nikakega namena kakorkoli krati pravice drugih. S tega vidika je bil tudi sklenjen središnji sporazum z Italijo meseca januarja.

Glede nevmešavanja je izjavil, da je bil angleški načrt pedložen londonskemu odboru, ki bo jutri začel o njem podrobno razpravo. Angleški načrt stoji in lahko pade kot celota, noben narod pa nima interesa na tem, da bi se španska državljanska vojna pretvorila v splošno evropsko vojno. Ako

ditev prepustila ustavotvorni skupščini.

Danes, ob 20letnici tega važnega akta našega državnega rojstva, lahko na podlagi vseh dosedanjih objektivnih doiznanj mirne duše ugotovimo, da sta srbska vlada in Jugoslovskega odbor storila leta 1917. dva odločilna koraka: srbska vlada je s krfsko deklaracijo osvojila revolucionarno idejo Jugoslovskega odbora, ko se je izrekla za načelo narodnega edinstva in narodne samoopredelitve, Jugoslovskega odbor sam pa je dosegel vrhunec svoje revolucionarne misije s tem, da se je v smislu svojega programa v imenu neosvojenih Slovencev, Hrvatov in Srbov odpovedal vsakemu partikularističnemu plemenskemu stališču.

V tej posrečeni sintezi vidimo tudi danes največjo vrednost krfskega dokumenta, ki bo, o tem smo prepričani, ostal tudi v bodoče glavna osnova pravičnega notranjega razvoja nove, močne Jugoslavije.

ne bodo sedaj vsi narodi iskreno sprejeli tega načrta za osnovo nadaljnjega sodelovanja v duhu politike nevmešavanja, potem bodo nehoti prisilili Evropo, da krene na pot vojne vihr.

V drugem delu svojega govora se je Eden dotaknil tudi mednarodnega gospodarskega položaja in naglasil, da predstavlja odstranitev sedanjih ovir za mednarodno izmenjavo blaga važen korak k odstranitvi obstoječe politične napetosti. Temu cilju služi tudi nova trgovinska pogodba med Anglijo in Ameriko, za katero se že vodijo pogajanja v Washingtonu.

Prehajajoč na vprašanje Društva narodov, je naglasil, da je politični vpliv ženevske ustanove še vedno izredno dragoceno, vendar pa se bo položaj Društva narodov utrdil le s pritegnitvijo novih članov. Za doseg tega cilja je potrebno, da se namestu prisilnih določb pakta Društva narodov v večji meri poudarijo in uveljavijo poravnalne klavzule tega pakta.

Ob zaključku svojega govora je Eden naglasil, da je angleški vladi popolnoma vseno, kakšne vlade so na krmlju v drugih državah, Anglijo zanima le to, kakšna je njihova zunanja politika. Dejstvo, ki vpliva nove nade in ki mu je v glavnem pripisovati, da je Evropa preživela zadnjih 13 mesecev brez katastrofe, je stalno naraščajoče zaupanje v tesno sodelovanje med Francijo in Anglijo. Dejstvo, da je Evropa spritno dolgotrajne španske krize in ponovne napetosti, ki je zaradi tega zavlada, izšla doslej brez vojne katastrofe, daje povod za zmern optimizem.

Demonstracije na proslavi avstrijskih bojevnikov

Wels, 19. julija. d. Bojevnika organizacija »Schutter am Schulters« je včeraj priredila proslavo, ki se je je udeležilo okoli 6.000 ljudi, med njimi tudi 500 gostov iz Nemčije. Gledalcev se je zbralo okoli 30.000. Proslavi so prisostvovali tudi ministri Glaesner-Horstenau, deželni glavar dr. Gleissner, nemški poslanik Pappen, nemški vojaški ataše Muff in drugi. Na proslavi je govoril tudi nemški poslanik Pappen. Vsi govorniki so se bavili z vojnimi zavezništvom avstro-ogrsko in nemške vojske v svetovni vojni.

Po proslavi se je na trgu, kjer je čakala velika množica na sprejeto udeležnikov, ki bi se morali tamkaj končati, zvedelo, da je bil sprejeto razgled pred zaključkom. Ljudje na trgu so se takoj zbrali v nov.

sprejeto in odkorskali po ulicah med petjem in vzklikanjem. Policija je tudi te ljudi razgleda in aretirala okoli 40 oseb.

Izgrede so povzročili predvsem avstrijski narodni socialisti, o katerih pišejo današnji dunajski listi, da niso skušali s svojim demonstrativnim postopanjem proslave samo motiti, temveč tudi omalovaževati. Gostje iz Nemčije so se razen par izjem zadržali korektno, kar listi posebno poudarjajo. Svoja izjavljajanja zaključujejo z opozorilom, da v bodoče ne bo več mogoče prepustiti takih proslav povsem zasebni pobudi.

Rumunski kralj v Angliji

London, 19. julija. AA. Rumunski kralj je prispel danes v Veliko Britanijo na neuraden obisk.

Ob obletnici španske državljanske vojne

Valencijska službena agencija o delu španske republike

Valencija, 19. julija. AA. Agencija Fabra je objavila:

Ob prvi obletnici fašističnega upora je španska vlada prešla včeraj iz vse lojalne Španije na tisoče čestitk, ki jo pozivajo, naj nadaljuje svoj zmagovalni pohod. Listi vseh strank so objavili članke o neverjetnih naporih, ki jih je podvela republikanska Španija v preteklem letu. Predvsem opozarjajo, da lani 18. julija španski narod skoro sploh ni bil oborožen in da ni imel nobenih vojaških izkušenj, kljub temu pa se mu je posrečilo upreti se vojnim silam fašizma. Minilo je 12 mesecev od dneva, ko je španski narod s svojo lastno voljo in močjo onemogočil načrt upornikov, ki je bil že davno prej pripravljen. Ko je prestal prve odločilne trenutke borbe, je španski narod rešil republiko.

Zatem so se pojavili mnogoštevilni problemi zaradi vojaškega upora, ki je bil takoj podprt iz inozemstva. Najtežji izmed problemov, pred katerimi se je znašla madridska vlada, je bil v tem, da postavi proti napadalcem enako močne sile. V času enoletne neprekinjene vojne se je vladi republike posrečilo izbežati močno in moderno vojsko. Na ogromnem ozemlju in raznih frontah, ki jih vzdržuje milica ljudske fronte, je bila republikanska vojska organizirana z vso naglico in je pokazala močnega odpor proti sovražniku. Danes predstavlja mlado moderno in navdušeno vojsko. Republikanska letalstva je izredno proslavilo. Narod ji je dal ime »slavna aviacija«, ki ga z vsakim dnem bolj zasluži.

Na drugi strani se je vlada španske republike, ki ji je bila onemogočena nabava orožja v inozemstvu, posvetila ojačenju in ustvaritvi vojne industrije, zelo težki nalogi, ki narašča z vsakim dnem in katere

Franco pripravlja novo ofenzivo proti Madridu

Madrid, 19. julija. o. Tukajšnji merodajni krogi trdijo, da je zbral general Franco okoli Madrida do 50.000 nemških, italijanskih in maroških vojakov. V poslednjem času je zbral 20.000 italijanskih vojakov na prostoru pri Navalcarneru ter 10.000 pri Jarami. Nacionalistično vojaško vodstvo razpolaga za ofenzivo z vojsko 150 do 200 tisoč vojakov ter več sto tankov in letal.

Včeraj se je v odseku pri Bruneti razvila velika letalska bitka. Okoli 100 nacionalističnih letal je napadlo republikanske postojanke ter jih bombardiralo. V zrak se je takoj dvignilo 60 republikanskih lovskih letal, nakar se je razvila ogorčena bitka v zraku. V trenutku je bilo nebo črno sa-

uresničenje je omogočilo Španiji, da računa z nacionalno produkcijo, ki more zadostiti notranjim potrebam.

Istočasno je poleg kompleksov vojnih problemov vlada ljudske fronte delala tudi za izvršitev širokopoteznega načrta socialne reforme. Eden izmed glavnih problemov je bil za Španijo agrarna reforma. Kar se je v tem pogledu storilo, je zares pomembno. Treba je poleg ostalega omeniti, da je država razdelila velika ozemlja, ki so jih zapustili lastniki, kmetom, ki niso imeli zadosti zemlje. Država je pomagala kmetijskim delavcem in jim dala sredstva za obdelavo zemlje ter za vnovčenje kmetijskih proizvodov. Prav tako so značilne reforme, ki jih je država podvela za narodno pravdo. Osnovanih je bilo več higiensko najmodernejše urejenih zavodov in okoli 100 kolonij ob Sredozemskem morju. V velikih središčih so bili ustanovljeni delavski domovi, v katerih imajo delavci možnost, da s lastnim delom in inteligenco dosežejo najvišje tehnične sposobnosti ter znanosti. Vlada je izvedla ošebno borbo proti analfabetizmu ter se ji je posrečilo zmanjšati odstotek nepismenih v vojski na najnižjo mero.

Po prizadevanju vlade so bili odstranjeni vsi slovit španski intelektualci, znanstveniki, pisatelji in umetniki z vojnega področja, s čemur jim je bilo onemogočeno, da nadaljujejo v miru svojo kulturno delo.

Od 18. junija 1936 dalje je španska republika preživela strašno vojno, vendar pa se ji je posrečilo ustvariti značilne in solidne ustanove za bodočnost. Bolj kakor kdaj je španski narod pripravljen, da se z navdušenjem bori za svojo svobodo, za blago stanje, ki se rodi, in prav tako za svetovni mir.

mih letal. Po 15 minutah borbe so se nacionalistična letala umaknila. Koliko letal je bilo na obeh straneh sestreljenih, se še ne ve.

V ostalem poročajo republikanski piloti iz vseh odsekov severnega bojišča o velikih pripravah nacionalistov za novo ofenzivo proti Madridu. Španska vlada vsakega trdi, da prihajajo v Malago in druge južne španske luke neprestano novi nemški in italijanski transporti vojnih potrebščin in vojaštva.

General Franco je poklical pod orožje tudi mladeniče, ki so dokončali 19. leto.

Zaplenjena angleška trgovska ladja

Saint Jean de Luz, 19. julija. o. Danes sta iz tukajšnje luke naglo odpluli angleška vojna ladja »Royal Dak« in »Basilik« v španske teritorialne vode. Trdijo, da sta odpluli, ker so vojne ladje španskih nacionalistov zaplenile angleško trgovsko ladjo »Candleston Castle«, ki je po radiu zaprosila za pomoč.

Danes seja odbora za nevmešavanje

London, 19. julija. g. Jutri dopoldne se bo sestel londonski odbor za nevmešavanje, da začne načelno razpravo o angleškem predlogu. Splošno pričakujejo, da bodo tako zastopniki Nemčije in Italije kakor zastopniki Francije in Rusije predložili jutrišnji seji važne izpizmenjevalne in dodatne predloge. Pojavilo se je tudi stremeljenje, da bi se londonski odbor razširil s pritegnitvijo zastopnikov južne ameriške države.

Skupščina je začela razpravljati o konkordatu

Za razpravo se vsa javnost izredno zanima — Včeraj je bila seja dopoldne in popoldne

Beograd, 19. julija. p. Ob napeti pozornosti ni samo politične, marveč tudi ostale javnosti in beograjskih diplomatskih krogov se je danes pričela v narodni skupščini razprava o ratifikaciji konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom. Morda še nikdar v Jugoslaviji ni vladalo za noben zakon tako zanimanje, kakor za to razpravo, in najbrž še nobena stvar, ki se dogaja v parlamentu, ni pritegnila toliko pozornosti najširše javnosti, kakor obravnava konkordata.

Že dolgo pred napovedano uro je bila skupščinska dvorana zasedena do zadnjega kotička. Seji so poleg vseh narodnih poslancev prisostvovali tudi številni senatorji. Galerije so bile že dobro uro pred pričetkom seje popolnoma zasedene, a še vedno so prihajale množice, ki jih seveda niso mogli več spustiti v dvorano. Na galeriji je bilo zlasti mnogo pravoslavni in katoliških duhovnikov, v diplomatski loži pa sta bila samo poslanik čilske republike in odpravnik poslov albanskega poslanstva. V novinarski loži je seveda vladala gneča, kakoršne že zlepa ni bilo. Poleg številnih domačih so prispeli na sejo tudi mnogi poročevalci iz inozemskih listov in agencij. Malo pred pričetkom seje so prišli v dvorano tudi vsi člani vlade z dr. Stojadinovićem na čelu.

Dopoldansko sejo sta izpolnila poročila večine in manjšine skupščinskega odbora za konkordat in pa ekspozice ministra pravde dr. Nika Subotića. Prava debata se je pričela šele na popoldanski seji, ko je dobil besedo nar. posl. dr. Kosta Kumanudi, ki je v imenu poslanskega kluba JNS v dvurnem govoru podvrnil predloženi konkordat stvarni in strokovni kritiki ter pojasnil, zakaj člani njegovega kluba ne morejo glasovati za ratifikacijo predloženega konkordata, čeprav je tudi njihova iskrena želja, da se uredi s konkordatom položaj katoliške cerkve v Jugoslaviji.

Današnja seja je bila predčasno končana. Prihodnja bo jutri dopoldne.

Potek seje

Beograd, 19. julija. p. Današnja sejo Narodne skupščine je otvoril predsednik Čirić ob 10.35. Po odobritvi zapisnika, na katerega je stavil svojo pripombo nar. posl. Voja Lazić, je predsednik sporočil, da je skupščina predložila v odobritev trgovinski sporazum z Rumunijo. Sporazum bo proučil odbor za konvencije.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik Čirić odgovoril še na vprašanja narodnega poslanca Dušana Ivančevića in Jeremije Protića. Nar. posl. Dušan Ivančević je zahteval od predsednika pojasnila, kdo je izdal nalog, da pešci ne smejo uporabljati ulice, ki vodi mimo palače narodne skupščine, in kakšna nevarnost je za skupščino, če se pešci poslužujejo tudi te javne poti. Čirić je v odgovoru naglasil, da je kot predsednik skupščine dolžan skrbeti za varnost narodnih poslancev in skupščine. Zaradi tega je interveniral, da se prepove vojni promet po ulici mimo narodne skupščine, da bi ropot ne motil razprav v skupščini. Drugih navodil pa on ni izdal. Za poslopje in ograjo okrog skupščine gotovo ni prav nobene nevarnosti, če hodijo ljudje mimo.

Na vprašanje posl. Jeremije Protića je predsednik odgovoril, da bi po njegovem mnenju takega vprašanja ne bilo treba staviti na javni seji narodne skupščine, ker bi interpelant lahko dobil vsa potrebna pojasnila tudi v njegovem kabinetu. Po kratkem govoru poslanca Protića je skupščina nato prešla na dnevni red in začela razpravljati o konkordatu.

Poročilo večine odbora za konkordat

Prvi je dobil besedo poročevalec večine odbora za proučitev konkordata nar. posl. dr. Mile Miškulin. Prečital je naslednje poročilo:

»Odbor za proučitev zakonskega predloga o konkordatu, ki je bil sklenjen med sv. stolico in kraljevino Jugoslavijo ter podpisan v Rimu 25. julija 1935, je proučil na svojih sejah predloženi zakonski predlog o konkordatu ter ga v celoti sprejel skupno z dopolnitvijo člena 2. v obliki amandmana, ki se glasi: Imajoč v vidu načelo ravnopravnosti vseh veroizpovedi, ki je bilo proklamirano v členu 11. ustave, se pooblašča ministrski svet, da sme na predlog ministrstva pravde in v sporazumu s pristojnimi organi dotične veroizpovedi potom uredbe z zakonsko močjo dati tudi drugim prizanim veroizpovedim pravice in ugodnosti, ki jih s tem konkordatom dobi rimsko-katoliška cerkev, a v mejah tradicij in stvarnih potreb dotičnih veroizpovedi.« Dostavljajoč to poročilo narodni skupščini, prosi odbor skupščino, da sprejme in osvoji predloženi zakon o konkordatu.«

Poročilo manjšine odbora za konkordat

V imenu manjšine odbora za konkordat je podal poročilo narodni poslanec dr. Vasa Jovanović. Poročilo se glasi: »Premotljivo vprašanje konkordata izključno s stališča splošnih nacionalnih in državnih interesov; vodeč računa o tem, da je razen s katoliško cerkvijo z vsemi drugimi prizanimi veroizpovedmi urejen položaj naprav državni; etoječ na stališču popolne ravnopravnosti vseh prizanih veroizpovedi, kakor to predpisuje člen 11. ustave, so podpisani člani odbora zavzeli stališče, da je treba položaj rimsko katoliške cerkve v Jugoslaviji urediti s konkordatom med državo in sv. stolico v interesu medverskega miru ter dobrih odnosov med cerkvijo in državo. Podpisani predstavniki klubov pa so ugovorili, da predloženi konkordat z dne 25. julija

1935, ki ga je sedanja kraljevska vlada predložila v odobritev narodni skupščini, ne odgovarja bitnim državnim in nacionalnim interesom, ker nosi v sebi kali sporov med poedinimi veroizpovedmi z ene in državo ter sv. stolico z druge strani. Zaradi tega in v skladu s pripombami, ki so jih poedinim govorniki v imenu svojih klubov podali pred odborom, predlagamo v smislu člena 68. skupščinskega poslovnika, da se razprava o konkordatu odloži, opozarjajoč obenem vlado na določbe členov 1, 26, 27, 33, 34 in 37, kakor tudi na priloge h konkordatu, pridržavajuč si pravico, da v plenumu narodne skupščine stavimo svoje pripombe tudi glede drugih določb konkordata.«

Poročilo manjšine so podpisali dr. Kosta Kumanudi, dr. Vasa Jovanović, Josip Cvetič, Ivan Prekorski, Milan Banić in Mita Dimitrijević.

Poročevalec manjšine dr. Vasa Jovanović je v kratkem govoru obrazložil stališče manjšine, naglašajoč, da so jo vodili izključno interesi naroda in države. Mišleno vero že zaradi njene moralne vloge in v vidu v njej sredstvo za pobijanje subverzivnih tendenc. Želimo pa, da se sklene konkordat za ureditev dobrih odnosov cerkve in države, toda v duhu pomirjenja vsega našega naroda. Zato ne moremo sprejeti predloženega konkordata.

Predsednik vlade dr. Stojadinović: Saj to je vaš konkordat.

Vasa Jovanović: Toda tisti konkordat, ki ga mislite vi, je bil samo načrt, vi pa hočete sedaj, da bi se ta načrt definitivno uzakonil. V tem je razlika med našim in vašim stališčem.

Ekspozice ministra pravde dr. Subotića

Minister pravde dr. Niko Subotić, v čegar resor spada tudi verske zaveze, je podal kot resorni minister o konkordatu daljši ekspozice. Najprej je orisal razmerje države do posameznih veroizpovedi in naglasil, da je položaj vseh drugih ver v naši državi urejen s posebnimi zakoni, le odnosi države do rimsko-katoliške cerkve dosedaj se niso urejili. Neurejenost rimsko-katoliške cerkve v naši državi izvira od alokucije papeža Benedikta XV., ki je 21. novembra 1921 proglasil, da izgube veljavo vse pogodbe, ki so bile poprej sklenjene med Vatikanom in ostalimi državami, ki so po svetovni vojni na novo nastale, odnosno se povečale s priključitvijo novih pokrajin. Med to državo spada tudi Jugoslavija. Naša država je sprejela to odločitev sv. stolice, narkar so se v teku let izvajale razne začasne ureditve poedinih vprašanj, tako da je sčasoma nastal dejanski položaj, ki prihaja edaj do izraza v predloženem konkordatu.

Razumljivo je, da nobena urejena država ne more trajno živeti v takih le delno urejenih odnosih. Zato konkordat ni delo ene same vlade, ampak delo vseh vlad, ki so od osvobodjenja dalje vodile našo državo. To vprašanje je postalo posebno pereče od onega časa, ko so bili z drugimi veroizpovedmi zakonito urejeni odnosi. Bilo bi škodljivo za vrhovne državne interese, če bi ne uredili tudi odnosov do rimsko-katoliške cerkve, saj bi to predstavljalo prav za prav kršitev ustavnega načela ravnopravnosti vseh prizanih ver.

Ureditve odnosov z rimsko-katoliško cerkvijo v obliki predloženega konkordata bo imela za posledico odstranitev vseh nevarnosti, ki bi mogle nastati iz nadaljnjega nespoštovanja tega ustavnega načela. Svojo zvestobo do tega načela in svojo odločnost, da v celoti izvede to določbo ustave, je hotela vlada izraziti tudi s predloženim amandmanom. To je drugo in nič manj važno opravilo tega konkordata.

O koristnosti konkordata s stališča naše zunanje politike je govoril po svoji kompetenci je ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović. Če tudi ta stran konkordata ne spada v pristojnost mojega resora, smatram vendar za potrebno poudariti dve stvari. Vse sosedne države so že rešile vprašanje svojih odnosov do rimsko-katoliške cerkve. Interes naše države zahteva, da to storimo tudi mi, ker ne smemo dopustiti, da bi se še nadalje širilo malone že ukoreninjeno mnenje, da samo Jugoslavija tega noče storiti in da ne zna rešiti vprašanja, ki je za njo usodne važnosti.

Z vsjo odločnostjo lahko rečem, da verski in državni interesi diktirajo ureditev odnosov s katoliško cerkvijo potom tega konkordata. Vprašanje konkordata nikdar ni bila lahka zadeva. Pri vseh konkordatih, ki so bili kdajkoli sklenjeni, je znano, da ni šlo brez težav in da so se vsevsood pojavljale oddvojenja mnenja in vzemirjenje. Tak je bil tudi primer s konkordatom, ki je bil sklenjen l. 1865 z Avstro-ogrsko. Zato ni težko razumeti, da je vprašanje konkordata še posebno komplicirano zlasti pri nas, pri čemž komplicirane konfesionalne strukture naše države.

Priznati pa moram, da so pri tem konkordatu gotove stvari nacionalno političnega značaja. Sem spada tudi besedičenje, ki je bilo moralno polagati škofje. So v konkordatu stvari, ki niso zadovoljive, naglasiti pa moram, da daje konkordat možnost sprememb in popravkov, ki se bodo dali doseči v sporazumu med vlado in cerkvijo. Nobeno človeško delo ni popolno in zato tudi ta konkordat ne more biti popoln. So v njem gotovi nedostatki, od katerih pa so nekateri samo tehnične značaja. To se da pojasniti s tem, da pri sestavljanju pravnih aktov ni bilo potrebno sodelovanja strokovnjakov, vendar pa mislim, da se ti nedostatki ne bodo dali teško odstraniti, ker je dana možnost, da se rešijo vse vrste sporov, bodisi političnega, bodisi juridičnega značaja. Prvi se bodo reševali s sporazumom med vlado in Vatikanom, drugi pa pred sodiščem. Pri tem bodo veljali samo naši državni zakoni, tudi svoji zaskrbljenosti zaradi očitkov, da bodo določbe konkordata, v kolkor se nanašajo na sklepanje zakonov, na zakonsko sodstvo in mešane zakone, izzvale pravno zmedo v naši državi. Reči moram, da še nikdar nisem prišel na to govornico, da bi mogel o tako občutljivem vprašanju govoriti s tako mirno in čistostjo

vestjo vendar pa ne prikrivam tudi svojega vzemirjenja in zaskrbljenosti.

Minister je zaključil z apelom, naj skupščina o konkordatu, ki ni nikakoli strankarsko politično vprašanje, marveč vsedrjavna zadeva, razpravlja dostojanstveno in stvarno.

Začetek debate

Prvi je nato dobil besedo poročevalec večine dr. Mile Miškulin, ki je v imenu vladne večine zagovarjal predloženi konkordat. Priznal je, da je izrazil predloženi konkordat veliko napetost ne samo v skupščini, marveč tudi v širši javnosti, vendar pa je prepričan, da bo praktično izvajanje konkordata razbilo vse pomisleke, ki se pojavljajo. Nato je podrobno analiziral posamezne določbe konkordata in ob koncu opozarjal na to, da se tiče konkordat tudi velike večine onega dela naroda, ki v narodni skupščini ni zastopan, to je Hrvatov. Tudi to igra po njegovem mnenju važno vlogo in se ne sme prezreti, da je velika večina Hrvatov katoliške vere. Naglasil je, da nikakor ne dvomi v patriotizem opozicije, če tudi je nasprotnega političnega mnenja, vendar pa upa, da se bo tudi ona zavedala, da gre s sklenitvijo konkordata za zaščito važnih državnih in nacionalnih interesov ter da bo zaradi tega izpolnila svojo dolžnost.

V imenu Neodvisnega kluba je govoril narodni poslanec Vojislav Gacinović. Obširno je govoril o vlogi Vatikana v zgodovini in o prizadevanjih rimsko-katoliške cerkve v teku zadnjih 200 let, da bi pridrla med vse Slovan. Podrobno je nato utemeljeval, zakaj mora glasovati proti konkordatu v predloženih oblikah.

Nato je govoril narodni poslanec Pavao Matica (JNS), ki je, kakor znano, katoliški župnik. Zagovarjal je odobritev konkordata in izrazil nato, da bo konkordat prinesel verski mir in resnično versko strpnost. Po njegovem mnenju se konkordata ni treba bati, ker je prepričan, da vodijo cerkev le najboljši nameni.

Z govorom posl. Matice je bila dopoldanska seja ob 14.30 prekinjena ter se je nadaljevala ob 16.

Popoldanska seja

Na popoldanski seji je prvi govoril poslanec dr. Kosta Kumanudi, ki je v imenu poslanskega kluba JNS zavzel odklonilno stališče do konkordata. V nad dve uri trajajočem govoru je podal podrobno strokovno kritiko posameznih določb konkordata. V svojem govoru je naglasil, da še nikdar noben zakonski predlog ni vzbudil toliko pozornosti in izrazil tako temeljite poudarjanja, kakor predloženi konkordat. Njegova izjava pa je bila čestokrat prekinjena s pritrditvami in odobravanjem, večkrat pa sta se oglašila z medicini tudi predsednik vlade dr. Stojadinović in minister pravde dr. Subotić.

Med govorom poslanca Kumanudija je prihitel v dvorano narodni poslanec Srško Vukanović in sporočil neko vest, ki je izvala med poslanci veliko razburjenje in prekanje, tako, da je moral predsednik seje okrog 18. ure prekiniti.

Zvečer je predsednik obvestil poslance, da se bo seja nadaljevala šele jutri dopoldne.

Incident v Beogradu

Beograd, 19. julija. AA. Uprava mesta Beograda (policijska uprava) je nočjo izdala naslednji komunikacije:

Z odlokom uprave mesta Beograda 18/3654 z dne 18. julija, ki so ga objavili današnji dnevniki, so bili prepovedani zbori in sprevodi do 1. avgusta 1937. Prepoved je bila sporočena tudi starešinstvu srbske pravoslavne cerkve v Beogradu, ker je bilo rečeno, da se bo po molitvah v Saborni cerkvi nočjo ob 17. razvila procesija mešcanov z duhovščino na čelu, da krene po glavnih ulicah. Cerkevne oblasti so bile opozorjene, naj nameravane sprevode ne priredijo, ker bodo poskušali, kakor so navajala zanesljiva poročila, sprevod izkoristiti ekstremin elementi in povzročiti izgrede. Pristojni cerkveni dostojanstveniki so nato zadržali, da se duhovščina ne bo udeležila nobenega sprevoda.

Nočjo ob 17.30 se je po končanih molitvah v Saborni cerkvi v nasprotju z navedeno prepovedjo uprave mesta Beograda vendar, le zbral sprevod več sto mešcanov z večjim številom duhovnikov. Sprevod, v katerem so se pomešali tudi komunisti in drugi levčarji, zaradi političnih demonstracij, je krenil skozi Knez Mihajlovo ulico, da bi prišel na Terazije. Ker se na opomene organov oblasti udeleženci sprevoda niso hoteli raziti in tudi ne ustaviti, so prišli tja organi orožništva, da jih v miru ustavijo in razprše. Ko so se pojavili organi orožništva, je nastala brez njihovega poseganja gneča in prepiranje in so se udeleženci sprevoda kmalu razšli. Poročila, da bi bili policijski organi pri tej priliki koga ranili, so popolnoma izmišljena in tendenciozna.

Ponesrečen atentat na polkovnika Koca

Varšava, 19. julija. AA. Včeraj je bil porokšen atentat na vilo polkovnika Koca v Svidrih alati, bomba pa je prehitro eksplozirala v atentatorjevih rokah in ga je ubila. Podatki o atentatorju še niso objavljeni. Vse kaže, da je bomba izgotovil strokovnjak. Bomba je bila izredno močna in je porušila del ograje vile. Ostanke atentatorjeve obleke in njegove noge so našli v precejšnji oddaljenosti od trupla.

Berlin, 19. julija. v. Deutsche Allgemeine Zeitung poroča iz Varšave, da preiskava o poizkusu atentata na polkovnika Koca še vedno ni mogla ugotoviti, kdo je ta atentat organiziral. Atentatorja, ki je nosil bombo, je popolnoma raztrgalo in njegove identitete sploh ni mogoče dognati.

V političnih krogih je zavladalo zaradi atentata velike razburjenje. Vsi poslanski klubi so imeli danes svoje seje in bo o tem govoru tudi še na jutrišnji seji sejma, ki je sklican k izrednemu zasedanju zaradi afere krakovskega nadškola Sapiehe.

Šahovski turnir v Nauheimu

Nauheim, 19. julija. AA. Včeraj se je tukaj začela šahovska tekma med štirimi šahovskimi vele mojstri. Igrajo Euwe, Bogoljubov, Aljehin in Sämisch. Partija Aljehin-Bogoljubov je bila prekinjena po 47. potezi v nekoliko boljšem stanju za Aljehina. Prav tako je bila prekinjena partija Sämisch-Euwe po 33. potezi. Prekinjene partije bodo doigrali v torek.

Velika proslava dr. Mačkovega rojstnega dne

Beograjski in zagrebški listi obširno poročajo o nedeljski proslavi rojstnega dne predsednika HSS dr. Vladka Mačka, ki so ga praznovali letos še prav posebno svečano. Posebno obeležje letosnji proslavi so dajali v velikih množicah zbrani oddelki fašističnega organizirane »Hrvatske seljačke zaštite«. Predsednik dr. Maček je pripravil za proslavo Zagrebčanom posebno presenečenje. Pojavil se je, kakor pravi »Hrvatski dnevnik«, na čilem belcu, spremljan od čete konjenikov. Jahal je v galopu, da so zastajala srca rodoljubnim Zagrebčanom. Obšel je s svojim spremstvom postrojene pehotne bataljone in konjeniške eskadrona Hrvatske seljačke zaštite. Končno se je ustavil pred poveljnikom seljačke zaštite poslancom Djuro Kemfeljom, ki mu je javil: »Gospod predsednik, navzdol je 17 bataljonov z 10.200 pešci in 1000 konjenikov Hrvatske seljačke zaštite, ki želi, da Te nam ohrani Bog zdrugega in čilega, da dosežemo svoje skupne hrvatske kmečke ideale.«

Djuro Kemfelj je odgovoril dr. Mačku s krajšim govorom, v katerem je dejal med drugim: »Hrvatska seljačka zaštita! Zahvaljujem se Ti za čestitke, ki mi jih je izrekel Tvoj poveljnik. Hrvati smo miroljuben narod. Miroljubnost pa še ne pomeni plašljivosti in zato smo tudi osnovali Hrvatsko seljačko zaščito. Hvala Vam, da ste se danes javili tako pripravljeni. Upam, da boste prav tako pripravljeni prihiteli,

kadar Vas bosta poklicala hrvatska domovina in hrvatski narod.«

Po tem pozdravu je odjezdil dr. Maček proti svojemu stanovanju, kjer ji bil defile čet Hrvatske seljačke zaštite. V mimohodu so defilirali vsi oddelki: kmečka konjenica, odredi kolezarjev, odredi na tovornih in osebnih avtomobilih ter nad sto motociklistov. V povorki je bilo okoli kakih 12.000 ljudi.

Po zaključku povorke je nagovoril dr. Mačka zagrebški poslanec Josip Reberski, ki je proglasil enkrat za vselej v imenu petih milijonov Hrvatov rojstni dan dr. Mačka za narodni praznik. Dr. Maček je v zahvali dejal, da ne veljajo proslave njegovi osebi, nego veliki hrvatski misli. »Srečen pa sem še prav posebej, ker vidim, da HSS ni več samo stranka, nego organizirani hrvatski narod. Živel zavedni hrvatski narod. Živela svobodna Hrvatska!«

Kakor vselej je bil tudi to pot ves Zagreb v narodnih trobojnicah. »Hrvatski dnevnik« poroča, da so v proslavo rojstnega dne dr. Mačka izobesili svoje zastave tudi angleški, francoski, nemški, italijanski, češkoslovaški, poljski, rumunski, avstrijski, nizozemski, švedski, turški in albanski konzulati.

Slične proslave, seveda v manjšem obsegu, so bile tudi po drugih hrvatskih krajih.

Beleške

Prepoved procesij in zborovanj v Beogradu

Agencija Avala je včeraj objavila naslednje službeno obvestilo:

Arhijerejski namestnik v Beogradu je v listih za danes 19. julija ob 17. uri napovedal molitve za Nj. Sv. patriarha ter procesijo od Saborne do Savniške cerkve. Ker je policijska uprava mesta Beograda prejela obvestila, da nameravajo neki neodgovorni elementi izkoristiti to priliko, da bi izvali nered, ki bi lahko škodovali javnemu redu in državnim interesom, je policijski upravnik Beograda z naredbo z dne 18. julija 1937/II/Bz. 3654 na podlagi § 24 in § 35 zakona o društvih, zborovanjih in dogovorih, na podlagi § 22 uredbe o ustroju in delokrogu policijske uprave mesta Beograda prepovedal to procesijo. Iz jezga razloga so prepovedane na ozemlju policijske uprave mesta Beograda, vsa zborovanja in procesije do 1. avgusta t. l. Proti vsem onim, ki bodo prekršili to prepoved, se bo postopalo strogo po zakonu. Gornje se sporoča meščanstvu na znanje. — Iz oddelka obče policije, policijske uprave mesta Beograd 18/3654/37.

Duhovniki kot poslanci

Glavni organ JRZ »Samouprava« je objavila v soboto uvodnik »Poslanci — duhovniki«. V članku razpravlja uvodoma o izključanju dr. Voje Janjića in Nikofora Lazarevića iz poslanskega kluba JRZ. Ostro kritizira oba izključena poslanca zaradi njihovega glasovanja proti konkordatu in jima priznava kot edino olajševalno okolnost, da sta pravoslavna duhovnika. Po informacijah »Samouprave« se namreč »trdi, da so nekateri pravoslavni episkopi poslali poslanecima pisma, da ne smejo glasovati za konkordat. Kdor bi glasoval za konkordat, temu se bo odvzela pravica opravljanja božjo službo in duhovniške obrede. Postavljeni pa bodo poleg tega še pred cerkveno sodišče.«

»Samouprava« opozarja pravoslavno cerkev na težke posledice za njo, če je bila prepoved res izdana. Predvsem opozarja na določbe ustave, ki pravi, da senator in narodni poslanec nikomur ne odgovarjata za način svojega glasovanja. Z moralne strani pa bi pomenila taka prepoved veliko ponižanje duhovnikov narodnih poslancev, ker bi v bodoče bili predstavniki svojih škofov namesto predstavniki naroda. Narodni poslanec je v svojem opredeljevanju povsem svoboden in ni vezan niti na mišljenje svojih volilcev, katerim je dolžan polagati obračun za svoje delo le vsaka štiri leta pri volitvah v narodno skupščino.

Končno opozarja »Samouprava« pravoslavne cerkvene kroge, da krije prepoved glasovanja pravoslavni duhovniki v sebi protiversko ost. Tudi duhovniki so namreč kot poslanci prisegli, da bodo delali v dobrobit naroda in države. Nato »Samouprava« nadaljuje: »S prepovedjo, ki so jo izdali pravoslavni škofje, pa se silijo poslanci duhovniki, da bi zadušili glas svoje vesti in izdali svoje strankarske prijatelje, stranko kateri pripadajo, in vlado, ki ji sicer docela zaupajo.« Ako se bodo poslanci duhovniki pokorili odredbi svojih škofov, potem je več kakor gotovo, da si bodo v bodoče premislile vse stranke, postavljati pravoslavne duhovnike za svoje kandidate.«

Konferenca zemljoradnikov

V nedeljo popoldne je sklical voditelj srbskih zemljoradnikov Joca Jovanović na svojem domu konferenco strankanih zaupnikov Srbije in Bosne. Zbralo se je okoli 50 delegatov. Uvodni referat je imel Joca Jovanović, ki je očrtal politične smernice zemljoradniške stranke. Za njim je poročal drugi voditelj zemljoradnikov dr. Milan Gavrilović. Razpravljal je predvsem o svojem predlogu za sporazum med beograjsko združenjo opozicijo in dr. Mačkom. ki je naletel na jako hud odpor tako pri Davidovičevih demokratih, kakor pri Aci Stanojeviću in njegovih staroradikalnih prijateljih. Priznal je, da v splošnem obstoji proti njegovemu predlogu veliko nezazpoljenje. Upa pa, da se bo to poleglo, ko bo javnost natančno poučena o pravi vsebini predloga. Kdaj se bo to zgodilo, dr. Gavrilović ni povedal, čeprav vsa politična javnost v državi nestrpno čaka na to sporočilo. Namesto da bi dr. Gavrilović vsaj sedaj, ko je pretekel že dober mesec dni od tega, kar je njegov misteriozni predlog na dnevnem redu, poučil javnost o njegovi pravi vsebini, se je zalezel v JNS, češ da mu kvari atmosfero za sporazum. Posebno hud je bil na senatorja Banjanina, ki je zadnjič samo malo osvetlil vsebino tega skrivnostnega predloga, s katerim potujejo še nekaj tednov razni kurirji med Beogradom in Zagrebom.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Dr. Jože Štular †

Jezerško, 19. julija. Na Jezerskem, kamor je pred tednom prisel iskat pomoči svoji živni izčrpanosti, je danes popoldne nenadno izdihnil g. dr. Jože Štular, sodnik sreskega sodišča v Ljubljani, star 50 let. Z njim smo izgubili enega naših najposrebljenih sodnikov.

Po rodu je bil iz Dupelja na Gorenjskem. Kot kmečkega sina ga je odlikovala prava gorenjska kremenitost, bistrina duha, vzorna poštenost in značajnost. Takoj po absolviranju pravne fakultete je nastopil odnoprako v Ljubljani, najbolj pa se je nato razmahnil v svojem poklicu kot starejša sreskega sodišča v Ravnohljici. Pridobil si je veliko ljubezen vsega prebivalstva v srečno brez razlike strank.

Zelo si je želel v Ljubljano, da bi lažje šolal svoje štiri otroke, ki odlično uspevajo v ljubljanskih srednješolskih zavodih. Želel se mu je sicer izpolniti, toda v Ljubljani ni dobil mesta, ki bi mu bilo po njegovih zmognostih pritrkalo. In prav to — ni mogel preboleti. Na življenj je trpel že dalje časa in je žal zaman iskal pomoč v svežem gorskem ozračju. Novica o njegovi tragični smrti je zbudila najgloblje občalovanje v širokem krogu njegovih znancev, tovarišev in prijateljev. Ugodnega poročila bodo v sredo ob pol 15. položili na Jezerskem v zemljo njegovih prednikov. Ohranimo mu časten spomin! Gospej vdovi, otrokom in vsem žalujočim izrekamo olikrtočno sožalje!

Smrtna nesreča na Košuti

Celovec, 19. julija. kag. V četrti sta odšla plezat v steno Košute nad Selami dva mlada študenta iz St. Ruperta pri Celovcu. Pri plezanju sta se oba navezala na vrvi, ki sta jo sproti ovijala okrog varnostnih klinov. Sredi stene je enemu od njih spodrsnilo in je v velikem loku odletel v globino. Obvisel je na vrvi vendar pa je pri padcu s tako silo zadel z glavo ob steno, da je bil takoj mrtev.

Tudi njegovega tovariša je sunek spravil iz ravnotežja, vendar pa se mu je posreželo, da se je ujel za klin in se ostal na steni. Njegovi klici na pomoč so ostali brez uspeha. Šele v petek zvečer, ko je bil že ves onemogel, je mogel opozoriti ljudi na sebo. Ti so sporočili vest o nesreči še ponoči v Celovec; odkoder so v soboto na vse zgodaj poslali reševalno ekspedicijo. Po dveh nočeh in skoro treh dneh silnega telesnega in duševnega trpljenja so onemogla dijaka in njegovega mrtevga tovariša Karla Kuesga spravili v dolino. Nesrečnega Kuesga so položili v borovelsko mrtvašnico, njegovega še živega, a tudi močno poškodovanega tovariša Ralgeba pa spravili v celovskega bolnišnico.

Piccardovi baloni zgoreli

Rochester (Minnesota), 19. julija. d. Kakor poročajo, so zgoreli vsi baloni, s katerimi se je včeraj dvignil v zrak prof. Piccard, ki je sam neposredno pristal v Landingu (Jova), 20 km daleč od Rochestra. Prof. Piccard je poizkušal močnost nove nosilne aparature, ki je obstojala iz 2.000 malih balonov, s katerimi je upal doseči višino 32 km. Včeraj se je poslužil samo 80 balonov ter se je hotel dvigniti le 3 do 5 km visoko in ostati 7 ur v zraku.

Amerika vodi 2 : 1

London, 19. julija. g. V medpasnem finalu med Nemčijo in Ameriko, ki se igra v Wimbledonu, je bil danes na sporedu znameniti double med Američanom Makom in Budgeom ter Nemcem van Grammom in Herkelom. Za to srečanje, ki je bilo najbrže odločilnega pomena, ker v singlih Nemci nimajo baš velikih izgledov, je vladalo ogromno zanimanje. Po hudi borbi sta Američana zmagala v štirih setih s 4-6, 7-5, 8-6 in 6-4 ter pritorila Ameriki gragoceno drugo točko.

Jutri sta na sporedu zadnja dva singla, glede katerih so vsi strokovnjaki skoraj enodušnega mnenja, da bosta najbrže pripadla Američanom, čeprav potrebujejo za končno zmago samo še enega.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Zmerno hladen zrak pokriva vso evropsko celino. Oblačno vreme in nekaj dežja prevladuje okrog Baltskega morja in v zapadni polovici Balkanskega polotoka. V ostalih predelih je jasno. V Jugoslaviji prevladuje oblačno vreme. Od časa do časa dežuje malone v vseh padladelih. Sredi države je toplota nekoliko padla, v zapadnih in vzhodnih krajih pa se je dvignila.

Z

mir, ki odgovarja duhu in preteklosti celokupnega našega naroda.

8) Koledar je treba čimprej izenčiti.

9) Ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev obsega vse ono ozemlje, na katerem živi naš trojni narod kompaktno in neprekinjeno in se brez kršenja življenjskih interesov celote ne bi smelo okrniti.

Naš narod ne zahteva ničesar tujega; on zahteva samo svoje in želi, da se ves, kot ena celota, osvobodí in zediní. Zato zahtevno in odločno izključuje vsako delno rešitev svoje narodne osvoboditve in zedinjenja. Naš narod postavlja kot eno samo neločljivo celoto problem svoje osvoboditve, izpad Avstro-Ogrske in svojega zedinjenja s Srbijo in Črno goro v eno državo.

Po načelu svobodne in narodne samoopredelitve se noben del celote praviloma ne more oddvojiti in priključiti kateri drugi državi brez pristanka samega naroda.

10) Jadransko morje, v interesu svobode in enakopravnosti vseh narodov, bo svobodno in odprto vsem in vsakemu.

11) Vsi državljani na vsem ozemlju so napram državi in pred zakonom enaki in enakopravni.

12) Volilna pravica za volitev narodnih poslancev v narodno predstavništvo, kakor tudi volilna pravica za občine in druge upravne enote, sta enaki in splošni in se ločita izvrševati z neposrednim in tajnim glasovanjem po občinah.

13) Ustava, ki jo bo po zaključitvi miru sprejela ustavotvorna skupščina, izvoljena na osnovi splošne in enake, neposredne in tajne volilne pravice, bo osnova vsemu državnemu življenju, izvor in zadrževalnik vseh oblasti in pravic in po njej se bo urejalo celokupno državno življenje.

14) Ustava bo dala narodu tudi možnost, da razvija svoje posebne energije v samoupravnih enotah, določenih po prirodnih, socialnih in ekonomskih prilikah.

Ustava se mora sprejeti v celoti v ustavotvorni skupščini s številčno kvalificirano večino.

Tako ustava kakor drugi zakoni, ki jih bo sprejela ustavotvorna skupščina, stopijo v veljavo, ko jih sankcionira kralj.

Tako zedinjeni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev bi sestavljali državo, ki bi štela okoli 12 milijonov državljanov. Ona bi bila garancija narodne neodvisnosti in veštranskega kulturnega narodnega napredka, močan steber proti germanskemu prodiranju, neločljiv zaveznik vseh onih kulturnih narodov in držav, ki so poudarili načelo pravice in svobod enarodov ter načelo mednarodne pravice in dostojen član nove mednarodne zajednice.

Dano na Križu 7. (20.) julija 1917. leta.

Predsednik Jugoslovenskega odbora!

Dr. Ante Trumbić i. r.

Predsednik min. sveta:

Nik. P. Pašić i. r.

Domače vesti

* Vojni minister v Rogaški Slatini. V Rogaško Slatino je prišel v nedeljo vojni minister general Marič, ki bo ostal tamkaj dalje časa.

* Razpisane službe cestarjev. Kr. banška uprava v Ljubljani je razpisala službene mesta za osem cestarjev in sicer: po eno v območju sreskih cestnih odbojev v Novem mestu, Šmarju pri Jelšah, v Gornjem gradu in pet v Pljuju. Prošnje je treba nasloviti na omenjene sreske cestne odboje do 15. avgusta.

VELIKI POPUSTI NA POLETNI prodaji ZAKLJUČNI

OD 20. JULIA DO 14. AVGUSTA.

A. ŽLENDER
MANUFAKTURA
Ljubljana, Mestni trg 22.

* Nova strokovna organizacija. Godbeniki, peveci in pevke v nočnih lokalih so ustanovili v Zagrebu novo strokovno organizacijo, ki velja zaenkrat samo za področje savske banovine, a bo svoj delokrog čimprej razširila na vso državo. V nedeljo zjutraj ob 6. so se godbeniki, peveci in pevke zbrali v neki veliki zagrebški kavarni k ustanovitveni občinski zboru, a so morali še precej časa čakati, ker je bilo takrat zapuščenih še precej tovarštev in tovarištev. Ustanovna skupščina novega strokovnega združenja je bila zelo zanimiva in vsi govorili so razpravljali o žalostnem dejstvu, da lastniki raznih kabaretov in drugih nočnih lokalov po svoji volji iz natakarije in natakarijev ustvarjajo konkurenco, proti kateri se morajo pokloniti godbeniki in pevci boriti za ustanovitveno skupščino je bil izvoljen odbor, ki ima mandat za dve leti, ustanovljen pa je bil tudi podporni sklad za članstvo.

* Ekскурzije ZKD na pariško svetovno razstavo. Tretja ekscurzija ZKD v Pariz bo od 8. do 18. avgusta, prijave zanj bo zaključili 23. t. m. zvečer, četrta ekscurzija pa bo trajala od 5. do 15. septembra in prijave zanj bodo zaključene 20. avgusta. Do teh terminov morajo biti poravnane vse obveznosti in poslani vsi podatki, do voljenja in tri fotografije, da moremo potem tudi mi vse pravočasno urediti glede vožnje, skupnega potnega lista in hotela. Pred kratkim smo poslali vsem definitivnim udeležencem za avgust in september dve okrožnici z važnimi sporočili in navodili in upamo, da so ju vsi v redu prejeli.

Dolžnost vsake žene je, da pazi na urejeno stolico, ki jo dosega s prirodno »Franz-Josefov« gorenico, ako jo dnevno uživa v manjši količini. Prava »Franz-Josefova voda« deluje milo, prijetno, brzo in sigurno.

Ugt. reg. št. 16. 486/36

tralistična, ne uniformna. Jaz sem pristaš decentralizacije iz prepričanja. To so praktični problemi, a ne teoretični.

Nihče ne želi odpraviti današnjih srbskih svobod, vendar pa je potrebna evolucija srbske demokracije. Vsi smo istega mišljenja, da je potrebna povsod splošna in enaka volilna pravica.

Pripisujem samoupravi največji pomen. Samouprava je angležem najnaravnnejša stvar. Ako bomo takoj oživitvili svojo samoupravo, bomo lahko prebrili prva leta našega upravnega življenja. To je popolnoma praktičen problem. Vsa oblast samouprave izhaja iz državne oblasti. V naših pokrajinah obstojajo enice, ki bi jih bilo lahko izkoriščati. Samoupravne enice je treba urediti tako, da odgovarjajo gospodarskim, socialnim in zemljepisnim razmeram. To je treba sprejeti v deklaraciji. Srečni bi bili, ako bi se te enice krile z dosedanjimi zgodovinskimi administrativnimi željami, toda dosedanje oblike se naj ne ohranijo. Delokrog angleške samouprave je: šolstvo, zdravstvo, promet, gospodarstvo in vsa notranja uprava. Strogo centralizirane države niso države stabilnosti in političnega poštenja. Lokalna uprava vodi iniciativo, interes za manj važne posle.

Zelo važen pa je pri tem pogoj: samoupravne enice morajo biti velike, a ne smejo biti srbskimi okrogli. Samo velike samoupravne enice bodo zadoščale velikim nalogam samouprave. Državno edinstvo ne predstavlja popolne unifikacije. Ne moremo napraviti tabule rase, ker ne vemo, bomo li v stanju, da takoj ustvarimo nekaj novega... Morajo biti dana jamstva, da ne bo državno edinstvo oškodovano, toda od istega trenutka, ko bodo podana ta jamstva, je treba takoj z največjo energijo pričeti snovati avtonomne enice.

V nasprotnem primeru prosimo, da se takoj urgira. Vsi ostali interesi dobe lahko potrebne informacije v tajništvo Zveze kulturnih društev v Ljubljani, Kazino /II, telefon 21-23.

* Planinci pozor! Pot od Prešernove koče vrh Stola preko Medvedjega dola v Sp. kočjo na Golici je lahko prehodna tam, kjer je markirana. Opuščena je pot, ki je bila sivečasno speljana v skalah ter opremljena z nekaterimi klini, ki pa danes niso več rabni. Planince se naj torej na tej turi drže le markirane poti, ki je prehodna brez težav.

* V visoki starosti 87 let je umrla v Zelenikih najstarejša žena gospa Jerca Primožičeva, mati šolskega upravitelja v Spodnji Šiški. Razen številnih vnukov žaluje za njo tudi 17 pravnukov. K večnemu počitku jo bodo spremili danes ob 17. — V Mariboru je po dolgem trpljenju umrla gospa Marija Blahna, šolska upravitelja v pokoplj. Pogreb bo danes ob 16. na Pobrežju. — V Radečah je umrla g. Ignacij Radin, stražmojster v pokoplj. Dosegel je visoko starost 81 let. Pokopali ga bodo danes ob 9. — Na Čojzovi cesti v Ljubljani je umrla gospa Josipina Čepinova, stara 86 let, ena izmed najstarejših ljubljank, babica in prababica. K večnemu počitku jo bodo spremili jutri ob 17. — V Bistrici pri Mokr. nogu je umrla g. Franci Zajc, posestnik in gostilničar v Straži pri Novem mestu. Ugodnega moža bodo pokopali jutri ob 10. v St. Rupertu. — Pokojnim blagi spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Dr. IVAN DROBNIČ internist, Ljubljana

ordinira do 15. avgusta samo dopoldne.

* Možje, ki so prevzeli muslimansko vero, se ne morejo ločiti od žena, s katerimi so se poročili v kaki drugi cerkvi. Vrhovno šariatsko sodišče v Sarajevu je po dolgotrajni razpravi zaradi mnogostevilnih prestopov v islamsko veroizpoved samo zaradi ločitve zakonov sprejelo sklep, ki jo prepriča te tako česte motive. Sklenjeno je, da možki, ki so sprejeli islamsko veroizpoved, ne morejo ločiti zakona s svojimi ženami, ki so bili sklenjeni prej po predpisu kakor druge veroizpovedi. Zakonci, ki so postali muslimani in bi se radi ločili od svojih žena, s katerimi so sklenili zakone v cerkvah ali uradih kakor druge veroizpovedi, morajo po novem določilu te ločitve izvesti tam, kjer so bili zakoni sklenjeni. Določeno je tudi, da lahko sklepajo nove zakone z muslimankami samo takrat, kadar so v prejšnji svoji verski zajednici ločili svoje zakone.

* Najdba utopljenca. Pri železniškem predoru med Trbovljami in Hrastnikom so oteili v nedeljo iz sarkofaga valov truplo mladega utopljenca. Ugotovilo se je, da je to 25-letni mehanik Ladislav Novotny iz Ljubljane, ki je v ponedeljek 12. t. m. proti večeru utonil blizu črnuškega mosta. Truplo nesrečnega mladeniča so odnesli v mrtvašnico pokopališča v Dragi pri Hrastniku. O najdbi utopljenca so orožniki takoj poročali v Ljubljano zaradi obvestila staršev, ki prebivajo v Kobarijski ulici št. 50.

Na seji dne 27. julija se je Ljuba Davidovič izjavil za enostavno državo z enim zakonodajnim telesom, ublaženo samoupravo. On je za samoupravo širil od one, ki je sedaj v Srbiji. Federativna država je slaba.

Zelo važne so bile izjave Ante Trumbića. Poudarjal je: Popolno izenačenje zakonodaje se ne more tako praktično izvesti. Naš cilj je popolno izenačenje. Hočemo eno državo, a ako bi rekli kaj več, bi napravili pogreško. Realnost na Hrvaškem ni črna, toda obstoje gotove občutljivosti, nasproti katerim je treba postopati s taktom. Hrvaška je voz, v katerem se vežejo vse raze niti našega edinstva. Uedinenje je mogoče samo, ako Hrvaška pristopi. Dasi bi se pri sedanjih razmerah laglje dala ustanoviti nezavisna Hrvaška, kakor ta naša država, vendar mi tega ne želimo, marveč zahtevamo to našo državo.

V deklaracijo naj se ne sprejme odstavka o samoupravi.

Trumbića je ljuto napadel Hinko Hinkovič.

V sporu, ki je nastal, sem skušal izgladiti kontraste ter sem pripomnil: Ni tu nobene kontradikcije, išče se samo linija najmanjšega odpora. Status quo ne bo mogoče v polni meri očuvati z ozirom na upravno življenje. Ne sme obstojati politični status quo, toda glede ureditve lokalne uprave mislim, da ne bo mogoče tako predrugačiti administracije. Obstojajo gotove hrvaške imponderabilije, ki bodo donešene v novo državo. To bi bilo nevarno, ako bi se ne posvečala potrebna pozornost. Ne, jaz se jih ne bojim. V novi demokratski ureditvi imamo najmočnejše sredstvo proti njim.

Ne bojim se nobenega koterializma, ker le-ta ne odgovarja duhu sodobne demokracije. Ne vidim v tem, kar je Trumbić

* Otvoritev rudnikov se obeta v Črni gori. Ob obali rek Tare in Pive v Črni gori so že nekaj obratovale manjši rudniki in zdaj po dolgih letih so bile uveljene razskave, ki bodo ugotovile, kaj je še ostalo na rudnem bogastvu ob teh dveh rekah. Na obalah obeh rek je prebivalstvo zelo revno in spremlja zaradi tega z največjim zanimanjem delo strokovnjakov. Z otvoritvijo rudnikov bo zvezna seveda tudi graditev cest in bo tako revno prebivalstvo vsega okolišja prišlo do težko pričakovanega zaslužka.

* Porušene utrbe v dolini reke Vaga bodo obnovljene. Klub češkoslovaških turistov, ki je lastnik vseh starodavnih poslopj, v dolini reke Vaga, namerava čimprej obnoviti vsa starinska poslopja ob tej reki. Tako bodo obnovljena starinska poslopja v krajih: Srečno, Čahlica, Starhad in Likava. Vsa znamenita starinska poslopja so zdaj v zelo slabem stanju in so obnove zelo potrebne zaradi velikega zanimanja v turističnih krogih.

* Kmetje gradijo ceste. Prebivalec iz 10 občin so šestkrat prošili oblastv: da bi se zgradila cesta od vasi Tkalec preko Preseke v Zagreb. Ker pa prošnje niso bile uslišane, so se kmetje sami lotili dela in iz svojih skromnih sredstev so zbrali okrog 80.000 din za material, ki ga ne morejo sami prispevati. Zdal so vsi na delu na novi cesti, ki jo dolga blizu 12 km.

Eno srce — ena RADENSKA.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM v Šiški — Telefon 33-87

V torek, sredo in četrtek ob pol 9. uri

ZLOČIN in KAZEN

po romanu F. M. Dostojevskega. PETER LOORE v glavni vlogi.

V soboto:

Računica ljubezni
LUISE ULLRICH.

Iz Ljubljane

* Zadnji pozdrav Bizovičarjevi mamki. Le mati je bila in nič drugega. Nobenih drugih zaslug ni imela, kot da je rodila otroke, pet otrok, da jih je ljubila, da je zanje skrbelo in trpela, da jih je vzgajala in vzgojila in potem je pa tih, čisto tih, da ni njeni otroci čim manj čutili in trpeli — odšla. Tako mrjejo matere. Tih, skoraj skrivaj odhajajo in še poslednja misel jim je skrb, da bi tisti, ki jih ljubijo, čim manj trpeli. Tudi Bizovičarjeva mamka se je umaknila tih, odšla je, ko je videla, da so njeni otroci vsi preskrbljeni, da imajo svoja domača ognjišča in ne potrebujejo več njene skrbi. Tudi vrt je zdaj ne potrebuje več. Rože so že odvele, krizanteme in georgine pa so v popju in skoraj se bodo razcvetale. Da, zdaj je bil najpripravniji čas, da se umakne. Odšla je tih, čisto tih, kot bi se bala, da se bi prebudili najmlajši vnukci in zajočkal... Gradaščica je tih, tih, solnce je bilo zavito v sive koprene in trnovski zvon je jokal, ko so jo odnesli iz belega, prijaznega doma njene hčerke. Zdal je ni več. Na praznik mrtvih ne bo več na trgu njenih lepih voščenicih kot vsako leto. Tistih velikih belih, rožnatih in temno rdečih cvetov, katerih sleherni je govoril o njeni veliki spretnosti in ljubezni do rož. Zdal je ni več. Prazen in samotni je bel dom tam ob Gradaščici. Neboginji vnuki jo zamaž ključjo in jočejo za njo. Dobro, stara babica se ne bo vrnila nikoli več.

* Poset bolgarskih železničarjev. Danes v torek 20. t. m. pride z dolenskim vlakom ob 15. v Ljubljano 13 članska bolgarska delegacija, ki se je udeležila kongresa jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in trolarjev v Splitu. Delegacija vodi g. Pintarov, spremlja pa bolgarske goste predsednik oblasnega odbora UJNZB g. inž. Stanko Roglič. Drage bolgarske goste bodo seveda naši železničarji bratski sprejeli. Vabimo naše narodno občinstvo, da se tudi ono udeleži tega sprejema in pokaže s tem gostom svoja bralska čustva.

* Prav nič se ne boje, da bo v sredo zvečer vladala v filharmonični dvorani kaka posebna vročina. Vsa okna bodo odprta, zato bo dvorana tudi primerno hladna. V njej bo koncert ameriškega simfoničnega orkestra, ki je znan pod imenom P. Lah »Boy Simfonice Band«. Na sporedu imajo dela skladateljev Dvořaka, Čajkovskega, Liszta, Wagnerja, Gurevica, Verdija in Delibesja. Zbor ima s seboj tudi nekaj pevcev, ki zapoje pri tipičnih ameriških skladb, ki pa se izvajajo izven programa. Programne točke sporeda pa so simfonična znanja. Prodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice. Koncert bo v sredo 21. t. m. ob 20.

govoril, oblike federalizma, marveč oblike decentralizacije zakonodaje.

Končno je Trumbić vendarle moral odgovoriti na Protičevo vprašanje, kako si on predstavlja državno zakonodajo. Neizogibno morajo spadati v delokrog ene zakonodaje in ene eksekutive tile državni posli: Državni teritorij, vladarski dom Karadjordjevičev, državljanstvo, ministri zunanjih del, carinski teritorij, pomorstvo, denarništvo in kredit, vojska, odpuščanje in obremenjevanje nepremične državne imovine, pošta in telegraf, železnice in ceste, ki so važne za državni teritorij, bužet in računovodstvo, samostalne finance, odobravanje vseh mednarodnih pogodb.

Trumbić je sam v svojem govoru priznal, da je njegova karakterna črta v političnem delovanju: opreznost! To pomenja kunktorstvo.

Ta Trumbićev predlog je bil nesprejemljiv za člane srbske vlade. Iz delokroga centralnega parlamenta bi namreč izpadlo skoro vse gospodarstvo, vsa notranja uprava, del prometa, vse šolstvo in vse pravosodstvo. V pravem smislu besede bi to ne bila več unitarna država. Trumbić ni našel odziva pri članih konference in je moral umakniti ta svoj predlog. O njem ni v deklaraciji niti sledu.

Začetkom seje dne 30. junija je predlagal Nikola Pašić ime nove države: Uedinjena kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Stojan Protić je bil mnenja, da je ime Jugoslavija umetno, da zdi se mu celo, da je nezdravljivo z duhom jezika. To ime je bilo izmišljeno na zapadu in je naperjeno proti srbskemu imenu.

Stojanu Protiću sem odgovoril tole: »Večje važnosti je vprašanje imena, kakor grba in barv. Razpored barv je za nas Slovence formalnost, nočem zmanjševati važnosti nacionalnih imen, mislim pa, da

u — Ogled industrije umetnega kamna »Alpekor« v Ljubljani, Tyrseva cesta 48, priredi Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana v četrtek 22. t. m. popoldne. Sestanek ob 16. pred vodom v tovarno. Vabljeni člani in gostje.

Belečine pika šebel, komarjev i. t. d. Van odvsnam TSCHAMBA PII. Drgerija Gregorič d. s. o. m. Ljubljana Prešernova ulica 5.

u — Sezona karambolov. V poletnem času imajo naše ceste najživahnejši promet in tedaj beleži kronika vsako leto tudi največje število prometnih nesreč. V nedeljo je nekaj tovrni avto na križišču Sv. Petra ceste in Fignerjeve ulice podrl nekega kolesarja — podnarednika, ki je pri padcu dojel nerodne poškodbe po obrazu, razen tega pa mu je avto tudi strl kolo. V šepanju vasi se je nekaj motokiklist zaletel v avtomobil, pri čemer sta oba, vozač in njegov motor, odnesla nekaj neprijetnih praks. Včeraj pa so pripeljali v bolnišnico še 19-letnega posestnikovega sina Petra Burgerja iz Spodnjega Brnika pri Cerkljah, ki je s kolesom padel tako nesrečno, da si je zlomil levo ključnico; nadalje so pripeljali 46-letno delavko Marijo Zirovnikovo z Gline, ki si je pri padcu s kolesa zlomila desnico v zapestju.

u — Oblike in klobuke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich. 2

Iz Celja

u — Smrt bivšega župana celjske okoliške občine. Včeraj ob 9. dopoldne je umrl na Ostrožnem štev. 46 po dolgem trpljenju bivši veleposelnik in veletrgovec z vinom ter dolgoletni župan občine Celje — okolica g. Anton Fazarinc v starosti 73 let. Pokojni se je kot odlično narodni in napreden mož za časa Avstrije pogumno in uspešno udeleževal v takratnih narodnih bojih. Član občinskega odbora bivše okoliške občine je bil od 1. 1889. do 1931., župan okoliške občine pa od 1. 1911. do 1921. Za svoje zasluge za občino je bil izvoljen za častnega občana. Odlikovan je bil tudi z redom sv. Save 5. stopnje. Svoje otroke je s pokojno ženo vzgojil strogo v narodnem duhu. Pogreb bo jutri ob 16. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Antonu Fazarincu bodi ohranjen trajen spomin, svojem naši iskreno sožalje!

u — Zmagaja gabrskih šahistov. V soboto zvečer je bil v hotelu »Evropce« odigran match med Celjskim klubom in šahovskim klubom Gaberjem. Zmagalo je Gaberje v razmerju 6:4. Podrobni rezultati so sledeči (prvi navedeni so Gabrčani, drugi Celjani): Čsgrg: Schneider pol: pol. Mirnik: Modic M. O: 1. Golja: Davidovac pol: pol. Šimšek: Fajš pol: pol. Esli: Rajhman 1:0. Kraješek: dr. Čerin 0:1. Jančič F.: prof. Sivec 1:0. Mastnak: Grein pol: pol. Čsgrg 0:1. Golob 1:0. Krajec: Dorn 1:0.

u — Vlomilec in tat, ki se je »vil« nam. Dne 2. t. m. je bilo žičnemu delavcu in znanemu dirkaču Francu Kajtnerju ukradeno iz neke gostilne 2500 din vredno, popolnoma novo dirkalno kolo. Polica je že nekaj dni pozneje ugotovila storila v osebi 28-letnega Ivana A. iz Konjic. V nedeljo pa se je storilec sam javil na policijo. Povedal je, da je okrog Velike noči povelil svojemu prijatelju v Mariboru 1000 din vredno kolo in ga prodal. Dalje je v omlil pri posestniku Sitarju v Stozicah in ukradel žensko kolo. S kolesom se je odpravil proti Celju, spotoma pa se je skesal, pustil kolo pri nekem kozolcu v Arji vasi pri Petrovčah in pustil tam listek z označbo, cigavo je kolo. Tega kolesa pa še niso našli. S kolesom, ki ga je ukradel Kajtner, se je peljal v Maribor, pa se je zopet skesal, se vrnil s kolesom in ga pustil v neki gostilni v Vojniku. Čudnega prijatelja koles so izročili okrožnemu sodišču.

ZAHVALA

VSEM prijateljem, znancem, društvom in korporacijam povodom mojega slavlja — najiskrenejše zahvala — za dobrohotne čestitke.

Istotako najtoplejša zahvala za prijazna spomina, s katerima sta me počastila »Jutro« in »Slovenski Narod«.

Vsem, prav vsem, iskrena hvala!

Ljubljana, 17. julija 1937.

VIKTOR ROHRMANN.

je treba sprejeti v ustavo naziv »Jugoslovenski«. Jugoslovenski narod, stopajoč v državno zajednico, oživotvori kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. (Stojan Protić: Naziv ni točen, ker Bolgari ne vstopajo!) V praksi se samo te tri veje naroda smatrajo kot Jugosloveni. Zunanji svet se je na to ime navadil. Ime Uedinjena kraljevina že obstoja: Uedinjena kraljevina, Velika Britanija. Radi tega je isto ime nepriladno za dve državi.

Najbolj zdravo načelo je nacionalno, a ne teritorialno. V državno ime naj se ne sprejema imena raznih pokrajin. Hočem dati to-le sugestijo: V imenu Uedinjena kraljevina Srbija, Hrvaška in Slovenija bi bil teritorialni princip najmočnejše zastopan. Toda to ime je netočno. Lahko bi se reklo: Uedinjena država Srbov, Hrvatov in Slovencev ali: Uedinjena nacija Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prepričan sem, da se bo izkristaliziralo jugoslovensko ime.

Proti imenu Jugoslavija sta bila tudi Dušan Vasiljevič in Ljuba Jovanović, ki je poudarjal, da v srbskem delu nihče ni obeležil sebe v narodu, da je južni Sloven. Za ime Jugosloveni sta bila še Trinajstič in Trumbić, za katerega ima ime Jugosloveni realno vrednost. V zapadni Evropi se je razvila cela jugoslovenska koncepcija, cela jugoslovenska literatura.

Kar se tiče grba in koledarja so bili vsi mišljenja, da je treba te unificirati.

Izredno zanimivo je bilo vprašanje kronanja. Pašić je izjavil: »Kronanje je čin, ki prihaja takoj po proglašenju edinstva. Radi tega mora biti krona srbska, hrvaška in slovenska, ena krona iz treh kron. (Vošnjač: »Udeležiti se morajo (krona) predstavniki pravoslavne in katoliške vere.«) Končno je predlagal Pašić, naj stonfo v odbor, ki bo prevzel redakcijo deklaracije: Stojan Protić, Marinković, Davidović, Trumbić in Vošnjač.

KINO UNION

Samo še danes!
Renata Müller in Georg Alexander
v napetem in zabavnem filmu
ESKAPADE
(Njegova oficijelna žena)

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

u — Huda prometna nesreča. Ko se je peljala 16-letna tovarniška delavka Roza Potočnikova iz Gaberja v nedeljo s kolesom po državni cesti v škofiji vasi, jo je podrl in povozil neznan avtomobilist. Potočnikova, ki je dobila težke poškodbe na glavi, nogah in nosu, so prepeljali v celjsko bolnišnico.

u — Kino Union. Danes ob 16.15, 18.30 in 20.30 vefilim »Brez mllosti« z Rochello Hudacnovi in tednik.

KINO METROPOL, prinaša danes ob 16.15, 18.15 in 20.30 reprizo znanega filma »DEKLICA IRENA« (Geraldina Katnikova).

Iz Maribora

u — Prisrčna nacionalna prireditelja na Pohorju. Agilna studenška Narodna odbrna je priredila v nedeljo skupno z marljivo delujočo pobrezko NO in starokatoliško cerkveno občino priščno proslavo. Ob pol 10. uri je bila pri Mariborski koči na Pohorju starokatoliška služba božja s priložnostno kratko pridigo. Med službo božjo so peli narodno nabožne pesmi. Zatem so se podali navzgor k spomeniku kralja Aleksandra Uedinitelja, ki se nahaja v bližini. Ob številnih govorih so položili društveni delegati na spomenik tri krasne vence in so vse spomenik obložili s spominskimi svečkami. Prišrna slovesnost se je zaključila z himno »Bože pravde«.

u — Iz zdravniške službe. Dr. Milko Bedjanec in dr. Serafin Vajšek sta imenovana za asistenta v splošni bolnišnici v Mariboru.

u — Vsi v Mariboru stanujoči rezervni častniki, ki so prejeli uniformo od države, oziroma Združenja rezervnih oficirjev, se pozivajo, da se zaradi pregleda sprejele uniforme javijo naborni komisiji poveljstva mariborskega vojaškega okrožja v Gambri-nov dvorani, Gregoričeva ulica dne 24. julia 1937 ob 10. dopoldne.

u — Stari rod izumira. V Strossmajrjevi 20. je preminila v lepi starosti 75let vpok. šolska upraviteljica Marija Blachna. V Stankov Vrazovi 37. je umrl v starosti 76 let delavec Alojzij Ploj. Žalujočim naše iskreno sožalje!

u — Vlomilec strašje po Mejni ulici. V Mejni ulici 31 in 39 so poskusili svojo vromilsko srečo v noči na ponedeljek doslej še neizdelani storilci. V hišo št. 39 so se utihotali s pomočjo lestve, ki so jo prislonili ob okno stanovanja Angele Fiserjeve. Prelatnili so vse kote ter so, prepredeni: odnesli razne oblike, srebrnine in zlatino v vrednosti okoli 2000 din. Skoro istočasno je udril neznanj storilec v bližnje stanovanje žel. uradnika Franca Požogaja in mu odnesel predmete v vrednosti 500 din. Vlomilec je opazil trgovca Renčl, ki staneje v bližini in ki je za njimi streljal. Varnostni organi vršijo poizvedbe.

u — Motokiklistična nesreča pri Hotah. Med Bohovo in Hotami se je pripetila

Gospodarstvo

Proti centralizaciji cestnih skladov

Kakor znano so gospodarske in tuje-prometne organizacije v naši banovini na posvetovanju 4. maja letos zavzele odločno stališče proti predlogu zakona o cestnih skladih, ki je zgrajen na sistemu centralnega sklada za vse državo, pri čemer bi bili banovinski skladi samo brezposelni privraski. Poleg tega predlog zakona ne vsebuje nikakih določil in jamstev, da se bodo nabrana sredstva pravično in sorazmerno za dejanski vplačili razdelila na posamezne banovine.

Društvo za ceste v Ljubljani je to stališče v podrobnosti izdelalo in ga dostavilo odločilnim mestom v Beogradu. V zvezi s to akcijo našega Društva za ceste se je pri zagovorniki centralističnega sistema cestnih skladov pojavil tudi očitke, da tako stališče onemogoča zakonitost zakonov, načrta in s tem sodobno rekonstrukcijo naših cest.

Medtem so prizadete organizacije tudi v drugih krajih naše države zavzele svoja stališča nasproti nameravani ureditvi cestnih skladov. Tako je Društvo za ceste v Zagrebu odločno odklonilo zakonski načrt in zahtevalo samo banovinske cestne fondove, v katerih naj bi se stekala vsa v banovini in ta namen nabrana sredstva in ki bi ga vsaka banovina samostojno upravljala in trošila za državne, banovinske in občinske ceste.

Maja se je število zavarovanih delavcev dvignilo

V vsej državi je bilo maja letos zavarovanih pri krajevnih organih osrednjega urada za zavarovanje v 692.973 delavcev in nameščencev (od teh 509.273 moških in 183.700 žensk). To število kaže dvig nasproti aprilu letos, in sicer za 31.411 oseb, in dvig nasproti lanskemu maju za 67.102 (53.665 moških in 13.437 žensk) ali 10,72% (pri moških samih znaša ta porast 11,78%, a pri ženskah 7,89%).

Po industrijskih skupinah kaže nasproti istemu mesecu lanskega leta največji absolutni dvig delavstvo, zaposleno pri gradnji železnice, cest in vodnih naprav (za 10.759), potem tekstilno delavstvo (za 7410) in delavstvo pri gradnji nad zemljo (za 6731). V odstotkih kaže največji porast nasproti lanskemu letu delavstvo pri gradnji železnice, cest in vodnih naprav (za 41,53%), pri industriji tobaka (za 34,60%) in pri gradnji prevoznih sredstev (za 32,79%).

Ostale skupine kažejo tale dvig:

absolutni dvig	v odstot.
gozdno-zagarska ind.	6129 13,10
kovinska in strojna ind.	5071 12,81
trgovina	4455 7,81
industrija tobaka	4355 34,60
ind. lesnih in rezbar. itd.	2702 15,20
industrija obleke	2523 8,04
gradnja prevoznih sredstev	2193 32,79
službiščad	1937 3,11
industrija živil	1844 5,19
predelava kože	1502 7,46
gostinstvo	1450 6,45
industrija usnja in gume	1378 31,80
zasebni promet	1341 16,92
industr. kamenja in zemlje	1014 3,31
gledališče in razno	979 7,42
gigiena	690 4,17
javni promet	504 3,78
industrija papirja	481 10,31
kemijska industrija	442 4,34
denarni in zavar. zavodi	442 3,17
kmetijstvo	225 7,15
grafična industrija	209 2,43
rudništvo	135 13,85
električne centrale	132 1,77
občinski posli	64 0,20

Nasproti predlanskemu maju znaša porast 126.234 oseb.

V primeri s številom zavarovanih članov v istem mesecu lanskega leta izkazuje v letošnjem maju največji absolutni dvig zaposlenosti okolišni uradi: v Beogradu (za 13.005), v Ljubljani (za 8080) in v Zagrebu (za 5964). V odstotkih pa so največji dvig uradi: na Sušaku (za 24,26%), v Banji Luki za 16,87% in v Beogradu za 14,88%.

V letošnjem maju je znašalo število zavarovanih delavcev in nameščencev s stalnim dnevnim zaslužkom od 9,60 Din 72.249, z zaslužkom preko 9,60 do 24 Din 334.136, z zaslužkom preko 24 do 34 Din 124.481, z zaslužkom preko 34 do 48 Din 80.877, a z zaslužkom preko 48 Din 81.730 članov.

Povprečna dnevna zavarovana mezda znaša 22,44 Din in izkazuje dvig nasproti oni iz lanskega leta za 1,16 Din, a nasproti oni v letošnjem aprilu za 0,36 Din. Skupna zavarovana mezda je znašala 358,82 milijona Din nasproti 365,15 milijona Din v letošnjem aprilu, odnosno nasproti 333,03 milijona Din v maju lanskega leta. Porast skupne zavarovane mezde znaša nasproti istemu mesecu lani 16,75%.

Gospodarske vesti

Nabava ovsa. V »Službenem listu« št. 57 razpisuje mestno glavarstvo ljubljansko dobavo 22.000 kg ovsa, na kar se interesi opozarjajo.

Prizad je povzela cene pšenice. Kakor poročajo iz Beograda, je Prizad v soboto dvignila ceno pšenice za 10 Din pri 100 kg, baza Tisa in je plačal 190 Din. To je najvišja cena naših pšenice v juliju v zadnjih devetih letih. Dozajšnja maksimalna cena je bila 150 Din. Preteklo leto je v tem času znašala cena pšenice 120 Din za poljsko pšenico, a 100 do 105 Din za kmetičko blago. Površke cen nasproti lanskemu letu torej dosega okoli 63%. Danes se kmetičko blago plača po 180 Din, to je za 75% več kakor lani. Kakor poročajo, je Prizad cene dvignil zaradi čvrste tendence na tujem trgu. Ker zaradi naraščajočih cen producenti blago zadržujejo, je nastalo že pomankanje moke, kar očitno tudi v Ljubljani. V Ljubljani sodijo, da tako močno dvigovanje cen pšenice v naši državi ni utemeljeno. Sprito naraščajočih cen se sodi, da bo izvoz pšenice, čeprav bo presček po količini manjši od lanskega, dosegel skoro isto vrednost kakor v lanskem letu.

Na naših borzah se uveljavlja kotiranje pete tranše 5% srednjeročnih obveznic za javna dela. Ministrstvo za finance je naročilo borzom v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani, da uvedejo tudi kotiranje pete tranše 5% srednjeročnih obveznic za javna dela. Te obveznice nosijo 5% obresti, ki so

Gospodarski zbornici v Novem Sadu in Petrogradu kakor tudi pred kratkim ustanovljeno Društvo za ceste v Novem Sadu so tudi odklonili zamisel centralnega cestnega sklada in zahtevajo samo cestne fondove po banovinah. Dočim naj bi se zaradi enotnosti cestne politike v prometnem in gradbeno-tehničnem oziru ustanovil pri ministrstvu za zgradbe poseben koordinacijski odbor iz predstavnikov banovinskih fondov in centralnega oblastva, ne da bi ta instanca imela kakršnokoli finančno funkcijo.

Kakor se vidi, so se zainteresiranci tudi v drugih banovinah izrazili proti centralnemu cestnemu fondu ter v svojih predlogih nimajo niti državnega izravnalnega sklada, ki ga vsebuje predlog Društva za ceste v Ljubljani.

Protinačrt organizacij iz naše banovine predstavlja torej kompromisno stališče nasproti zahtevam drugih pokrajin ter bi bilo zato v interesu zadeve same, ako bi v Beogradu na ta načrt čimprej pristali. Kajti vztrajati na sedanjem centralističnem načrtu, ki je zadel v drugih krajih države na še večji odpor kakor pri nas, pomeni sploh ne hoteli zakona o cestnih fondih in s tem onemogočiti, da se ustvari trajna finančna osnova za izvedbo širokopoleznega programa sodobne obnove našega cestnega omrežja.

plačajo polletno: vsakega 1. januarja in 1. julija. Prvemu kuponu je rok plačanja 1. januarja 1. 1938. Med državnimi obveznicami se edino to amortizira po nominalu.

Italija bo živinskih tržišče na Reki baje rezervirala za Madžarsko. Budimpeštanski »Ujsezag« piše, da se bosta o priliki madžarsko-italijanskih pogajanj regulirala madžarski in jugoslovanski izvoz živine v Italijo. List pri tem naglašja, da je jugoslovanskemu izvozu živine in žita v Italijo zagotovljen preferencial, kakršnega uživa tudi Madžarska po rimskem paktu. »Ujsezag« nadaljuje: »Zlasti je važno, ali se bodo pri madžarsko-italijanskih pogajanjih moglo zagotoviti dozdajšnje prednosti madžarskega kmetijskega izvoza v Italijo. Težkoče se lahko pojavijo pri pogajanjih o izvozu živine, ker je jugoslovanski izvoz živine že lani povzročal velike težave madžarskemu. Treba bo torej regulirati jugoslovansko-madžarsko tekmovalnost pri izvozu živine. Do reguliranja naj bi se tržišča razdelila in naj bi se živinski trg na Reki zagotovil v prvi vrsti Madžarski.«

Borze

19. julija

Na ljubljanski borzi so avstrijski šilingi v prvem kringlu dalje oslabele, in sicer na 8,54. V zagrebškem prvem kringlu so se avstrijski šilingi trgovali po 8,48, grški boni po 30 in angleški funti po

S P O R T

S teniškega turnirja v Somboru

Punčec je gladko zmagal nad Pallado

V Somboru je bil te dni teniški turnir, ki se ga je udeležila elita našega in madžarskega tenisa. Izmed »musketeirjev« sta se ga udeležila Punčec in Pallada, ki sta se pravkar vrnila iz Wimbledonu in Dunaja, kjer sta s svojo izbornico igrala pripomoška k zmagi nad Avstrijo. Razen njih so bili na turnirju še trije odlični Madžari, iz Beograda pa so prispeli Radovanović, Ristić in Konjović. Sledenji je nastopil po enoletnem odmoru in je že v svoji stari formi. Izmed dam se je udeležila tega turnirja Florijanová, ki je našla v Madžarski Szilvassyjevi vredno nasprotnico. Izmed ljubljancev sta se udeležila somborskega turnirja juniori Ilirija Sotelski in Smerdu. Za slednjega je bil ta turnir velike važnosti, ker so rezultati odločilni za sestavo državne juniorske reprezentance, ki bo 20. avgusta igrala v Budimpešti na trobojni med Čehi, Madžari in nami. Smerdu je zasedel na teh tekmah drugo mesto, takoj za Kovačem, najboljšim juniorjem v državi.

Tehnični rezultati so bili naslednji:

Gospodje A: I. kolo: Ristić - Sotelski 6:3, 6:1; Smerdu - Maksimović 6:1, 6:2; II. kolo: Radovanović - Smerdu 6:1, 6:1; III. kolo: Radovanović - Kovač 6:0, 6:2; Radovanović je dobesedno pregazil Kovača. V semifinalu je igral Punčec proti Radovanoviću in zmagal 6:3, 6:1. Punčec je z dolgiimi žogami držal Radovanovića na bazi liniji in zaključil serijo dolgih žog z oestro plasirano. Če je Radovanović prišel na mrežo, ga je Punčec pariral običajno s precizno backhand parolo. Proti takšnim žogam je bil Radovanović brez moči. Druga dva semifinalista sta bila Pallada in Friedrich. Tudi slednji je na bazi liniji zelo siguren igralec in je nudil Palladi precej močan odpor. Izgubil je 8:6, 7:5. Finalna borba se je vršila med Punčcem in Pallado. Pallada se je dopolnje nekoliko poskušoval na desni roki in igri s Friedrichom in zato ni dal svoje najboljši

V nekaj vrstah

Z rešenjem ministra za telesno vzgojo je bil postavljen za vršila dolžnosti šefa strokovnega oddelka pri tem ministrstvu dosedanj referent istega ministrstva in maš ožji rojak g. Drago Ulaga. Ulaga je prvi Jugosloven, ki je leta 1930 diplomiral na visoki šoli za telesno vzgojo v Berlinu in se je pozneje precej dolgo zelo uspešno udeleževal kot trener v raznih sportnih panogah po Sloveniji. Znana so tudi njegova strokovna sportna dela, najbolj o plavanju, ki služijo danes vsem našim sportnim krogom kot najboljša podlaga za teoretično delo v raznih sportnih panogah.

Za drugi ženski telesno-vzgojni tečaj, ki bo v Beogradu od 5. do 28. avgusta, bo ministrstvo za telesno vzgojo udeležencem preskrbelo 75 odstotno znižano vozno na vseh naših železniških progah. Pravilno kolkovane prošnje za sprejem v ta tečaj je treba poslati do 26. t. m.

V okviru železniškega kongresa so bile v soboto odigrane finalne tekme za pokal prometnega ministra, ki si ga je tudi letos osvojil železničar iz Niša. Zmagovalec je zmagal nad enajstotico iz Indije s 4:2 v tlaženem kolu pa je železničarski klub Slavija iz Skoplja zmagal nad železničarjem iz Užic s 6:2. Najboljši

238, medtem ko so se španske pesete ponujale po 300 in italijanske lire po 215. Nemški klirinški čeki stanejo v Ljubljani 12,61, v Beogradu 12,59 in v Zagrebu 12,5825 (za konec avgusta 12,5250, za sredo septembra 12,5350 in za konec septembra 12,5250).

Na zagrebškem efektne tržišču je bila vojna škoda spet nekoliko čvrstejša. Zaključila se je po 407,50. Zaključki so bili še v Gutmannu po 55.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2399,15 — 2413,75, Berlin 1749,52 — 1763,40, Bruselj 732,45 — 773,51, Curih 996,45 — 1003,52, London 216,16 — 218,21, Newyork 4321 — 4357,31, Pariz 163,77 — 165,21, Praga 151,54 — 152,64, Trst 228,20 — 231,28.

Curih. Beograd 10. Pariz 16,5250, London 21,70, Newyork 436,50, Bruselj 73,4750, Milan 22,9750, Amsterdam 240,50, Berlin 175,65, Dunaj 83 (82,10), Stockholm 11,8750, Oslo 109,05, København 96,7750, Praga 15,21, Varšava 82,70, Budimpešta 86,25, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

Efeti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda: 408,50 — 409,50, 4% agrarne 53 bl., stabiliz. 87 bl., 7% Blair 85,50 — 86, 8% Blair 96 — 96,50; delnice: ZAB 194 den., Narodna banka 7150 den., Narodna šumska 20 bl., Gutmann 55 — 60, Sečerača Osijek 195 — 220, Osiječka ljevaonica 20 bl., Dubrovačka 365 den., Trbovlje 230 — 233, Oceanica 280 — 300, Jadranska plovdba 370 — 380.

Beograd. Vojna škoda 409 — 409,50 (408,50 — 409), za sept. 408 — 408,75, 4% severne agrarne 52,25 den., 4% agrarne 52,25 den. (52,50), 6% begluške 76,75 — 77 (76,75), 7% posojilo DHB 100 den., 7% Blair 85,50 — 86, 8% Blair 95 — 96, 7% invest. 90 den., PAB 198 — 199 (198), Narodna banka 7170 den. (7200), 7% stabiliz. 87 den., 6% dalm. agrarne 75 den. (75).

Blagovna tržišča

21.10

Chicago (19. t. m.). Začetni tečaji: pšenica: za jul. 128,75, za dec. 129; turščica: za sept. 112, za dec. 79,6250.

Novosadska blagovna borza (19. t. m.) Tendence prijazna, promet srednji. Pšenica, nova: baška 180 — 185, sremska in slavonska 179 — 184, baška ladja Tisa in ladja Begej 188 — 190. Oves: baški, sremski in slavonski 100 — 102,50. Rž: baška 155 — 160. Jčmen: baški in sremski 64 — 65 kg. novi 120 — 125. Turščica: baška in sremska 94 — 95, banatska 91 — 92. Moka: baška in banatska »08« in »08g« 267,50 — 277,50, »2« 247,50 — 257,50, »5« 227,50 — 237,50, »8« 197,50 — 207,50, »7« 167,50 — 177,50, »8« 122,50 — 125. Otrrobi: baški, sremski in banatski, v jutastih vrečah 90 — 95, baški, v jutastih vrečah, ladja 94 — 95.

Budimpeštanska termiska borza (19. t. m.). Tendence prijazna. Promet srednji. Rž: za okt. 20,35 — 20,38. Turščica: za 11,53 — 11,58, za sept. 11,88 — 11,92.

sodniki: waterpolo: glavni sodnik: Prezosi, sodnika na gole: Pevalak in dr. Bradač, stoper: Stegauer.

ZSK. Hermes (nog. sekcija). Opozarjajo se vsi sportni klubi, naj vse dopise za sekcijo odesle pošiljajo na naslov: Heidegger Adolf, Ljubljana, Vošnjakova 22/II.

Boks sekcija SK Slovana poziva vse članke in ostale, ki se mislijo vpisati, na sejanek: ki bo v sredo 21. t. m. ob 20. v gostilni »Gajev hram«. Prišel je državni prvak Heller in bo zdaj boks spet oživel. Na sporedu je določitev kandidatov za izbirno tekmovalstvo za prvenstvo Male antanie, ki bo prihodnji mesec. Bodite točni!

SK Ljubljana. Danes ob 17,30 strogo obvezen trening ligine skupine.

Ženo je zaklal zaradi nezvestobe

Bjelovar, 18. julija. V Bjelovaru je prišlo včeraj do krvave družinske tragedije. 33-letni mesar Tomo Jagunić je zaklal na svojem stanovanju 23-letno ženo Marijo.

Mesar Jagunić je premočen mož, ima dve mesnici. Pred petimi leti se je poročil z Marijo, ki je slovela zaradi svoje lepote. Zakon je bil izprva srečen, rodil se je tudi sin, ki je zdaj star štiri leta. Pred nekaj meseci pa so začeli sosedje opazovati, da je Marija zaljubljena v 24-letnega Adolfa Krala, ki je služil pri njenem možu kot pomočnik. Te dni je dobil Jagunić anonimno pismo, v katerem ga je neznanec podrobno obvestil, da mu je žena nezvesta. Jagunić je začel zasliševati svojega vajenca, če mu je kaj znanega. Vajenec, s katerim je gospodinja Marija precej trdo ravnala, je zdaj izkoristil priliko, da se je maščeval: svojemu mojstru je pripovedoval, da se gospodinja rada zapre s Kraslom v stanovanje, medtem ko je mož na delu v drugi mesnici ali pa po kupčiji.

Ves srdit je Jagunić takoj sklenil, da obratuna z ženo. Tisto noč je strahovito ravnal z njo, dokler mu ni vsega priznala. Nato je napisal lastniku hiše, pri katerem je stanoval, pismo s sporočilom, da je sklenil napraviti vsemu konec, in ga je naprosil, da odpusti njegove nameščence ter da se pobriga za njegovo imetje, sinka pa naj pošlje k bratu v Jastrebarsko. Z velikim mesarskim nožem je v soboto popoldne strahovito oklal ženo po rokah in prsih, da je izkruvela. Nato se je sam prijavil državnemu tožniku. Bil je strahovito razburjen, neprestano je jokal in prosil, naj poskribo, da bo čim prej spravljen s sveta. O svoji ženi ni vedel, ali je že mrtva. Njeno truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico, kjer se je zbirala množica in razburjena razpravljala o groznem dogodku, kakršnega Bjelovar ne pomeni. Ljudje pomilujejo ženo, še bolj pa moža, ki je bil na glasu mirnega, treznega, poštenega in pridnega obrtnika.

Kulturni pregled

Zapiski

Dr. Bohuš Vybiral o treh slovenskih profesorih. Kot razširjen odliš iz Spomenice ob priliki 25letnice ustanovitve češke gimnazije v Hranicah na Moravskem je izšel članek dr. Bohuša Vybiral »Sovinski profesorji na bivalnem nemškem gimnaziju v Hranicah« (8 str. v 89). Kot dijak te gimnazije je imel poznejši neumorni prevajalec iz slovenske literature dr. Vybiral tri slovenske profesorje: Ivana Plehana iz Ljubljane, dr. Janeza Regna iz Trate pri Poljanah in dr. Franca Prosenca iz Save. V svojem članku se pisec omenja ožji spis Em. Lika »Slovenski« v tujini službovali solniki, s posebnimi simpatijami spominja Ivana Plehana, ki je umrl leta 1910 v Ljubljani star 39 let in znamenitega prirodopisca dr. Janeza Regna. Jedro njegovega članka tvorijo spomini na Regna in podatki o njegovem znanstvenem delu in slovesu. Oba — Plehan in Rega — sta bila tudi kot profesorja nemške gimnazije v Hranicah zavedna Slovana. Tega ne more pisec povedati v hvalod dr. Fr. Prosenca, ki se je v takrat že češkem mestu solidariziral z Nemci in ki je pozneje postal ravnatelj nemške ženske gimnazije v Brnu, kjer je l. 1934 stopil v pokoj. Kratak, a zanimiv sestavek dr. B. Vybiral je nov donešek k zgodovini naših kulturnih stikov v preteklosti.

Študija o slovenski vasi. Sarajevska revija »Pregled«, ki jo urejajo dr. Jovan Kršić in Todor Krševac, je posvetila zvezek za julij in avgust vprašanjem vasi in kmetu. Zajeti zvezek prinaša celo vrsto razprav, in člankov, ki s raznih vidikov osvetljujejo kmetka vprašanja. Med drugimi je zastopan dr. Vladimir Matek s prispevkom »Duša hrvaških seljakov«. dr. Miloš Moskovljević piše o kmetijskem gibanju pri Srbih. dr. D. Jovanović o edinstvu kmetijskega gibanja. Todor Krševac o kmetstvu in fašizmu. dr. Djordjević o sociologiji vasi in kmetu, inž. Popović o problemu mesta in vasi, dr. Dinko Tomašić o zadružni kulturi in hrvaškem kmetijskem gibanju. V. Biblija o paverziranju naše vasi. A. Skatarić o zdravstvenih razmerah na vasi itd. Na strani 428—437 je izšel prispevek Milana F. Rakovečiča, mladega publicista, ki ga naši kulturni krogi poznajo in cenijo po njegovih reportažah o slovenski literaturi in umetnosti v Beogradu. »Pravica. M. Rakovečič razpravlja s širokim sociološkim razgledom o položaju slovenske vasi: o njeni socialni in gospodarski strukturi; o značaju gozdarstva in turizma kot dva močna ekonomska vrelca vsega našega narodnega življenja. Piše o razvoju slovenskega zadružništva, o značaju našega kmetu in o njegovi kulturni višini. Svojo razpravo sklepa g. Rakovečič s političnimi ugotovitvami in pravi: »Ukoliko se koja nova politična frakcija diže, diže se vedno na račun gornje dve močne stranke (mišljeni so klerikalci in naprednjaki Op. uredn.) naročilo na račun klerikalca, što rezultira iz čestih sukoba seljaka s duhovnjakima, koji svoj položaj zloupotrebljavaju više nego je dozvoljeno. A ti su sukobi sve češći i mnogobrojniji, ukoliko pristaje nova liberalna nastrojena generacija seljačke inteligencije, koja podiže i kot seljaka smisla za demokratiju i oslobodilačje od predrasuda. Ipak će treba od još dugo vremena, da se i slovenački seljak udvigi u demokratsko doba i da sa sebe zbaci plašt hlapčevstva i samostalno istupi na arenu političkog života.«

Radniško pravo. Priredil dr. Vinko Esih. Pod tem naslovom je izšla v Zagrebu 142 strani obsegačka knjižica, ki jo je izdal urednik »Privrednega lista« dr. Vinko Esih. Če si knjižico ogledamo natančneje, vidimo, da je približno sto strani tega spisa posnetih po knjigi »Celovno pravor, ki jo je l. 1933 izdal mariborski odvetnik dr. August Reisman in katere tretja izpopolnjena

MODERNA
ODPRVA DOHLJAJ EKCEME JAKI IN HRAM
LASSIE CE TAKOJ USTAVI IZPADANJE LASI
LASJE PORASTEJO TUDI NA PLESASTOM
MESTU.
STAKLENICA PO POVZETJU
DIN 40.-POSTHINA DIN 7.-
MODERNA KOZMETIKA-SPLIT

izdaja je napovedana za prihodnje mesece. Dr. Esih sicer omenja v predgovoru, da je »preureo u ovaj svoj rad prvi dio njegove knjige,« vendar je ta del ločljen, da bi bilo treba pisca slovenskega izvirnika imenovati že na naslovni strani knjige. Omenjamo to zaradi tega, ker ne bi bilo želeli, da bi se pri izdaji podobnih knjig udomačila taka praksa.

Filozofski kongres v Parizu. Prihodnje dni se sestane filozofski kongres, ki bo stal v znamenju proslave 300letnice izida znamenite knjige filozofa Reného Descartesa »Discours de la Méthode«. Kakor izvem, se izmed slovenskih filozofov udeležijo tega kongresa univ. prof. dr. Boris Furlan. — Ob tej priliki pripravljajo razne slavnosti v čast imenu in delu velikega Kartezija. »Les Nouvelles Littéraires« nameravajo vsi prihodnji število posvetiti Descartesu in obetajo prispevke filozofov Cohena, Jaquesa Chevaliera, M. Bedela, G. Papinija in drugih številnih znanstvenikov in pisateljev.

Stipendije za ČSR

Beograd, 18. julija. Na osnovi določb deklaracije o šolskem in kulturnem sodelovanju kraljevine Jugoslavije in republike Češkoslovaške je minister prosvete odločil, da oidejo v letošnjih počitnicah zaradi proučevanja češkega jezika in spoznavanja češke kulture naslednji profesorji in študentje na Češkoslovaško: prof. Ljudmila Vedralova iz Ljubljane, stud. phil. Danijela Kuglerjeva, dipl. fil. Edvard Čerček, stud. teolog. Stojan Novak in stud. tehn. Hrvoj Brnčić, vsi iz Ljubljane. Nadalje oddeta na Češkoslovaško abiturient Milan Ekar iz Kranja in osmošolec Alojz Kotnik iz Maribora.

Izvoz sadja se je pričel

Ljubomer, 18. julija. Izvoz sadja se je pričel. Te dni so odšli prvi vagoni raznih jabolk na Češkoslovaško in v Nemčijo. Sadna letina kaže v nekaterih predelih ljubomerske sreza precej dobro, tudi kakovost sadja bo boljša kot lani. Vprašanje je samo, ali se bo izvoz razvijal povolno in ob primernih cenah. Zeleži to bi bilo, ker je okraj lani zelo trpel zaradi slabe letine in katastrofalne trgate. Leto kažejo tudi vinogradi dobro in boleznj se javljajo zaradi sistemskega škropljenja in žveplanja le posamič.

SOKOL

Sokol Griže. Kakor že povsod, se je tudi tukaj pokazalo, da sokolska misel prodira vedno globlje v srca naše mladine. To smo videli v nedeljo 11. t. m. v Zabukovci ob priliki sokolskega telovadnega nastopa, ki je bil obiskani kakor še nikdar poprej. To naj bo dokaz našim nasprotnikom, ki so se z vso vmeno, toda zaman, vrgli na delo, da porušijo temelje našemu sokolstvu. V nedeljo 25. t. m. pa se bodo lahko ponovno prepričali, ko bo priredilo Sokolsko društvo Griže velik javni telovadni nastop. Bratje! strmino svoje vrste in pokažimo, kaj zmremo. Zdravo!

RADIO

Torek, 20. julija

Ljubljana 12: Magistrov trio. — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13:15: Nekaj operne glasbe (plošče). — 14: Vreme, borza. — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac. ura: Potovanje Jerotija Račanina v Jeruzalem 1. 1704 (prof. Radoslav Medenica). — 19:50: Zabavni kotichek. — 20: Haslerjeve pesmice (plošče). — 20:10: Vpliv alkohola na gospodarstvo, socialno, zdravstvo in kulturno strukturo Slovenije (g. Vojko Jagodič). 20:30: Poje zbor čeških bogoslovcev. — 21: Prenos Donizettijeve opere »Ljubavni napoj« iz Rima. — 22: Cas, vreme, poročila, spored.

Sreda, 21. julija
Ljubljana 12: Izlet v tuje kraje (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13:15: Lahka solistična glasba (plošče). — 14: Vreme, borza. — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac. ura: Mojster Matej Hubad (prof. Slavko Osterc). — 19:50: Šahovski kotichek. — 20: Havaške kitare pojo (plošče). — 20:10: Madlanska ura: Rike in njih čutila (g. Alojzij Sulgaj). — 20:30: Vodopivec: Srce in denar — spevoigra (mešani zbor z Ježice). — 21:30: Plošče. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22:15: Pevski seket »Mladost«.
Beograd 17:20: Orkestralni in pevski koncert. — 20: Humor. — 21:

General Nedić in general Georges

Šef našega generalnega štaba, general Nedić se mudi še vedno v Franciji in je bil to dni gost šefa francoskega gen. štaba, generala Gamelina. Fotograf ga je ujel na ploščo v trenutku razgovora z generalom Georgesom, ki je bil ranjen ob atentatu na blagopokojnega kralja Aleksandra v Marseillu

Tudi Mars je mrknil

17. julija ob pol enajsti uri dopoldne

Popolni solčni mrk 8. junija, ki je bil v svojih sedmih minutah najdaljši v zadnjih 1200 letih, številnih astronomskih odprav, ki se zavoljo njega niso ustrašile potovanja okrog polovice zemeljske obale, ni razočaral. Tako opazovalci na trdnih čerch Tihega oceana, kakor na ladajah, ki so križarile v pasu zamažitve, so poročali z navdušenjem o svojih uspešnih fotografskih posnetkih. Prav toliko sreče so imeli ameriški vojni letalci, ki so se dvignili v višino 8000 m nad perujske Ande in so snemali mrk po naročilu newyorškega naravoslovnega muzeja.

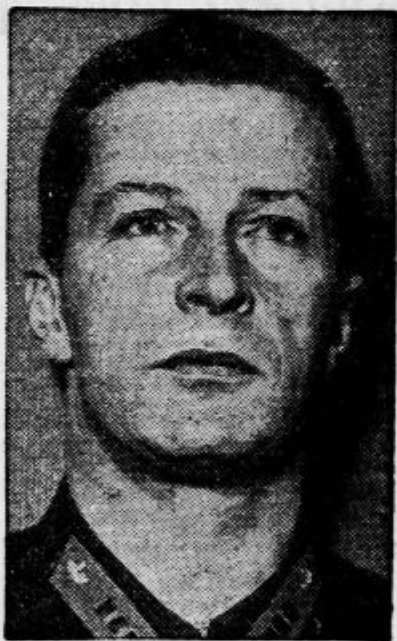
Pet tednov pozneje je mesec za nekoliko ur zopet zakril telo iz našega sončnega sistema. Začetek tega izrednega nebesnega pojava smo opazovali lahko tudi v Srednji Evropi, in sicer 17. t. m. ob pol enajstih, ko je mesec ujel nizko nad jugozapadnim obzorjem stoječo premičnico Mars in jo zamračil. Ker je Mars tako svetel in izrazit, tega dogodka ni bilo težko zasledovati s prostim očesom. A tudi Mars na nebu ne miruje.

V zadnjih dnevih junija je zaokrenil svoje potovanje proti zapadu in se pomika sedaj proti stalnici Antaru, ki mu je po barvi in svetlobnosti tako podoben. V avgustu bo Mars dosegel to zvezdo. Čeprav se nam vidi premičnica ta čas kakor ne trikrat svetlejša od stalnice, vendar je stvar v resnici popolnoma drugačna. Antares prekaša Marsa, katerega premer znaša le 7000 km, za nič manj nego za 40.000-krat (ziraoma še več). Premer vse zemeljske proge okrog sonca bi imel dovolj prostora v notranjosti tega orjaka. Kar se tiče svetlobe, prekaša rdeči orjak

naše sonce za 700-krat in samo njegova ogromna razdalja od nas nam ga dela na videz tako majhnega.

Marsa vidimo v poznih nočnih urah na levi strani Rimske ceste, ki se dviga strmo na jugu. Na njeni desni strani pa je velikanski med našimi premičnicami, Jupiter, ki je bil 15. julija natančno v opoziciji s soncem. Ko je dosegel sonce tega dne opolnoči najnižjo točko pod obzorjem, je bila svetla premičnica na višku svoje nočne poti točno na jugu. Druge planete vidi sedaj v poletnih mesecih samo tisti, ki zgodaj vstaja. Šele okrog polnoči se dvigne Saturn nad obzorje in uro pozneje mu sledi Uranus, v Uranovem spremstvu pa je zaračeta jutranjica Venera, ki mudi s Kapelo nad seboj v tujanjih urah krasen pogled na severovzhodu.

Letalec Gromov

pilot drugega zmagovitega letala na poletu iz Moskve čez Severni tečaj v Ameriko

Konec madridskega kronista

Garcio Stadella so ustrelili v Sevilii

Iz Seville prihaja vest, da je bil ondi na smrt obsojen in usmrčen Garcia Stadell, šef brigade »de l'Aube« in bivši predsednik ljudskega tribunala v Madridu. Spadal je med najkrotnejše prikazni španske državljanske vojne.

Pred letom dni je bil še skromen tajnik strokovnih organizacij, potem je bil postavljen za vodjo brigade »de siguridad«. Bil je nevspešne meščane ponoči iz spanja in jih vodil pred sodišče, kjer so bili po navadi obsojeni na smrt. Pri usmrčanju nevspešnih političnih nasprotnikov se je Stadell posluževal najbolj ogabnih metod, ki so

Trikolora na Mont Blancu

Preko Berlina poročajo iz Milana: Te dni se je napotilo 500 italijanskih alpincev pod vodstvom 15 častnikov in 50 podoficerjev v polni bojni opremi s puškami in strojnimi topi na Mont Blanc, kamor so se povzpeli v zelo neugodnem vremenu. Skrupina je za svoj pohod na goro porabila vsa dostopna pota. Na vrh prišedša, je razvila italijansko trobojnico in vojaki so zasedli vse važne točke gorskega grebena. Ko so se vojaki na Mont Blancu odpočili, so se vrnili v dolino po isti poti v popolnem redu.

Mont Blanc je vrhac najvišjega gorovja v Evropi. Spada k Savojskim alpam, ki mejijo nanje Francija, Italija in Švica. Površina te gorske skupine znaša 600 kvadratnih km, v dolžino meri 45, v širino pa 18.000 m. Mont Blanc sam doseže višino 4807 m in se nahaja na jugovzhodni strani gorovja. Tik nad njim gre državna meja Italije. Na njegovi južni strani leži italijanski Mont de Courmayeur, ki so ga l. 1927. prekrstili v Monte Mussolini.

Poosebljeno božanstvo

Japonski cesar Hirohito je v očeh Japonca poosebljeno božanstvo na zemlji

44.000 km v sportnem letalu

Te dni se je vrnil v Rigo letalski kapetan Kukura. Absolviral je zračno progo Riga-Tokio in nazaj v majhnem sportnem letalu lastne konstrukcije. Na poletu skoz Srednjo Evropo, balkanske države, bližnji Orient, Indijo in Kitajsko je napravil skupno 44.000 km.

Ples in flirt na goreči ladji

28 ur v oblasti ognja sredi morja

V Capetovnu je te dni spustila sidra angleška ladja »Canarvon Castle«. Potniki ki so se vozili z ladjo na zadnji vožnji, so dokazali neverjetno hladnokrvnost. Vsi brez izjeme so bili Angleži.

Ko je plula ladja po odprtem morju, je bil kapetan obveščen, da je v nekem skladišču izbruhnil ogenj. Spoznal je nevarnost, vedel je pa tudi, da bo vse dobro, dokler bodo skladišča hermetično zaprta. A bil je tudi dovolj možat in odkritosrčen, da je sporočil to svojim potnikom. Pozval jih je s posadko vred, naj ohranijo mirno kri. Prietavil je še, da bo takoj dal spustiti čolne na morje, če bi grozila nevarnost za življenje.

Potniki so se pokorili strogim odredbam kapitana. Ladja je nadaljevala vožnjo v

gorečem stanju. Medtem, ko so bila skladišča v plamenih so na krovu plesali najbolj divje plese gospodje v smokingu in dame v večernih toaletah. Celih 28 ur so ubili na ta način in ves ta čas ni pokazal nihče strahu pred smrtjo. Ko je ladja pristala v pristanišču Kapskega mesta, so potniki mirno izstopili in v luki so pogasili požar, ki ga niso mogli ukrotiti, dokler je ladja plavala na odprtem morju.

Krvava zarja v Aziji

General Katsuki, vrhovni poveljnik japonske vojske na ozemlju severne Kitajske

Izpred nosa ukradeni avtomobil

Šoferju Juliju Glaserju, ki ima svoje postajališče v Walfischgasse na Dunaju, se je primerila te dni tatvina čisto posebne sorte.

K njegovemu vozilu je pristopil čisto neznan mož ki z obvezano glavo ter mu naročil, naj ga odpelje v sanatorij Gutenberg pri Dunaju. Neznane pa je pozval šoferja, naj se pred tem stopi v bližnjo kavarno in pripelje iz nje zdravnika dr. Rieglerja, ki je že naročen in čaka nanj.

Glaser je postrežljiv šofer in je hotel ustreči želji svojega potnika. Stopil je v kavarno in vprašal po dr. Rieglerju. Po vedali so mu, da gosta s tem imenom ni v lokalu. Zato je odšel iz kavarne — a ko je stopil na prosto, je v svojo osuplost moral ugotoviti, da sta med tem, ko se je on mudil v kavarni, izgubila neznanec z obvezano glavo in njegov avtomobil...

Priča premetene tatvine sta bila dva Glaserja tovariša, toda nikomur izmed njiju ni niti prišlo na misel, da bi hotel tujec ukrasti avtomobil. Bila sta prepričana, da je mož z obvezano glavo ravnal v popolnem soglasju s šoferjem, ko je odšel na prejo. Policija išče nenavadnega tatu, toda zasledovanje je zelo težko, ker ni mogoče dobiti niti dobrega opisa storilca, ki je s takšno lakavostjo ukradel Glaserju vozilo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Lepotici v Daljnega vzhoda

Miss Anan (na levi) in miss Conchinchina na pariški svetovni razstavi

Japonski generali in maršali

Dojhara, vrhovni vohun Japonske — Terauchi, nasprotnik parlamentarizma — Itagaki, mož bodočnosti v vojski rumene rase

Pred Pekingom grmijo topovi... Japonska vojska, velikopotezna stvaritev državnikov vzhajajočega sonca, je pripravljena, da vrže puško na ramo in otvori ogenj proti kitajski državi. Ali bo res izbruhnila vojna v Aziji? To je vprašanje, ki zanima te dni ves svet. Zato ni čudno, da se te dni ljudje toliko zanimajo za japonsko armado.

Kadar pade besedica o Mandžukuu, se nenadoma dvigne iz ozadja silhueta generala Dojhara. Skrivnost obdaja osebnost tega genialnega japonskega častnika, ki mu v Angliji pravijo »Lawrence of Mandchukuo«. Nasprotniki ga psujejo za Super Spy-ja, vrhovnega vohuna! Kdo je general Dojhara? On je tisti mož, ki je napravil princa Puya za cesarja Mandžukua in ustavil rusko prodiranje v Aziji. General Dojhara je baje tudi spreten diplomat. Japonska vlada mu neprestano poverja delikatne misije. Zadnje mesece je bil Dojhara pri intenzivnem delu v tokijskem generalnem

General Dojhara

štabu. Če bo res izbruhnila vojna med Japonsko in Kitajsko, bo njegovo ime postalo še zelo slavno, kajti on je eden izmed imperatorjev japonskega aktivizma, ki ima za cilj mogočni azijski imperij pod japonsko hegemonijo. Dojhara je ideal vseh mladih japonskih oficirjev in japonski patriot silno gorečega kova.

Toda poleg njega je v japonski vojski še eden, ki je med vojaštvom ter civilnim prebivalstvom neskončno priljubljen. To je general Terauchi. Bil je vojni minister v vladi min. predsednika Hirota. Terauchi je eden izmed velikih nasprotnikov parlamentarizma, ker vidi v njem oviro za imperialistični razvoj svoje domovine.

Poleg teh dveh častnikov ima Japonska še celo vrsto drugih mož, ki se nanje lahko zanese. Šef generalnega štaba japonske vojske je Madžuriji je general Itagaki. Ta mož nadzira kretanje ruskih čet na Amurju in gibanje kitajskega vojskva na Pailhu. Itagaki je komaj štiri in štirideset let star in velja za bodočega voditelja japonske vojske. Je učenc generala Mazake ter slovi kot eden najizbornejših strelcev.

Poleg Itagake se čisto imenuje admiral Eljaro Kondo. Trenutno je poveljnik japonskega brodograja pred Sanghajem.

Poleg imenovanih generalov imajo Japonci tudi nekaj maršalov. Prvi med njimi je princ Kanin, drugi princ Našimoto. Oba sta izvrstna stratega, ki sta dokazala svoje zmožnosti že v rusko-japonski vojni. V primerni družabni razdalji pa blesti pred očmi japonskih imperialistov še eden, stari, legendarni narodni junak Mičuo Tojama, nasprotnik liberalističnih tendenc in oster sovražnik zapadno-demokratskih idej in smeri.

Za imenovanimi možmi stoji v strnjenih vrstah japonska vojska s svojimi spartanskimi vzgojenimi častniki, ki čuvajo predvsem stik s kmečkimi sinovi, v katerih vidijo jedro bodoče japonske države.

A NEKDOTA

Sloviti angleški slikar John Lavery je ustvaril sliko »Izvirni greh«. Ko je bila slika razstavljena, se je zanjo posebno zanimali neki vrtnar. Lavery se je čutil polaskanega in je ustavil vrtnarja pred sliko s besedami: »Nu, zdi se, da vam je ta stvar všeč?«

Vrtnar je malo pomislil in rekel: »Ne morem tajiti, da mi je slika všeč. Toda tukaj v kotu stoji drevo in na njem vise jabolka takšne vrste, kakršna sem vzgojil šele v zadnjih letih. Čudim se torej, kako jih je mogla Eva trgati že v raju...«

VSAK DAN ENA

»Zakaj pa mečete ravno mene ven? Saj nisem bil jaz tisti, ki je začel prepričati!«
»Vidite, odpravljam vas prav zategadelj, ker oni še niso plačali računa.«
(Tidena Tegne)

Kitajski zunanji minister

Dr. Vančunghu

Japonci pred Pekingom

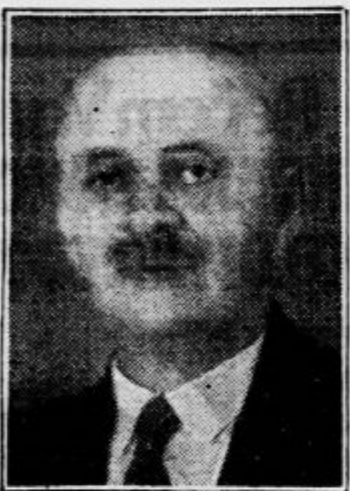
Oddelki japonske vojske zasedajo majhno naselbino v okolici Pekinga

Naši kraji in ljudje

Smrt nacionalnega vzgojitelja Armiča

Celje, 19. julija. Zopet je za vedno zatihnil oči zastopnik stare učiteljske garde. V soboto ob 22.30 je umrl v celjski bolnišnici v starosti 67 let šolski upravitelj v p. g. Josip Armič iz Celja. V začetku meseca ga je zadela možganska kap, ki ji je po 11 dneh trpljenja podlegel.

Pokojni se je rodil 22. februarja 1870. pri Sv. Heleni v ljubljanski okolici. Učitelj-šče je dovršil v Ljubljani. Kot učitelj je služboval najprej v Ljubljani in Sorici na Gorenjskem, nato je odpotoval na Dunaj, kjer je študiral v gluhonemni in napravil strokovni izpit za poučevanje gluho-nemih. Nekaj let je poučeval v gluhonem-nih v Ljubljani, potem pa se je zopet po-svetil osnovnemu šolstvu ter poučeval kot učitelj v Mozirju in 17 let v Velenju. Med vojno je poučeval na šoli v St. Ilju pri Velenju. Za časa svojega delovanja v Velenju je absolvirал strokovni ršalni tečaj za obrtne nadaljevalne šole in ustanovil

obrtne nadaljevalne šole v Velenju. Bil je tudi soustanovitelj takratne rudarske šole v Velenju. Takoj po umoru nadvojvode Franca Ferdinanda je v neki velenjski gos-tilini napovedal svetovno vojno in razpad Avstrije. Zaradi te napovedi in zaradi svo-jeja odločno nacionalnega prepričanja sploh je bil med vojno v Velenju izpo-stavljen hudim preganjanjem, tako da se je moral dalje časa skrivati v nekem gradu. V teku svojega bivanja v Velenju se je z veliko ljubeznijo in vnueno udeleževal v Velenju in Sošanju kot narodni in pro-svetni delavec. Po prevratu je bil imeno-van za šolskega upravitelja v Radečah pri Zidanem mostu. Tam je tudi oživil obrtno nadaljevalno šolo. Leta 1926. je stopil v pokoj in se preselil s svojo družino v Pe-trovec pri Celju, L. 1930. pa se je naselil v Celju.

Pokojni je bil odločno nacionalen in na-preden mož. Odlikovala sta ga tudi kre-metni značaj in izredno blago srce. Bil je od-ličen vzgojitelj, udeleževal pa se je z uspehom tudi kot čebelar, lovec, ribič in pevec ter kot avtor številnih razprav o čebelarstvu, lovstvu in problemih gluho-nemih, v zadnjih letih pa je sodeloval pri »Mladem Jutru«. »Zvonček« in drugih mlinskih listih. S pokojnim slikarjem Gro-harjem ga je vezalo tesno prijateljstvo. Razume se, da je bil vse svoje življenje navdušen pobornik sokolske ideje.

Letos 8. junija se je udeležil zborovanja JNS v Celjskem domu. Ko je po zborovanju zapuščal poslopje, ga je pred vhom zad-el velik kamen, ki je priletel iz vrst po-divjanih nasprotnikov, zbranih pred Celj-skim domom.

Pokojni zapušča vdovo go. Ano in sina inženjerja Mirka. Pogreb bo v torek ob 17. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Ugodnemu in zaslužnemu narodnemu mo-žu bodi ohranjen časten spomin, rodbini naše iskreno sožalje!

Z rožnim vencem v smrt pod vlakom

Lesce, 19. julija. V soboto, v rani jutranji uri se je zgo-dila med postajama Lesce in Radovljica huda nesreča. Tovorni vlak, ki je odšel v Jesenice ob 2.10, je pregaliz neznanega moškega, ki ga je potem mrtvega našel na progi sluzbujoči železniški čuvaj pri svojem rajnem obhodu. O nesreči so obvestili Ljubljano, kamor je medtem vlak že prispel in so lokomotivo kakor tudi vozove pregledali, a niso mogli izste-diti prav nikakih sledi, ki bi nesrečo po-trjevale. Takisto tudi strojevodja Ljorže Škerjanc ni vedel ničesar povedati o ne-znančevi smrti. On sam je zeznal za smrt šele tedaj, ko so ga vprašali, ali ni pri Radovljici nekoga povozil.

Moški je bil brez dokumentov, ležal pa je na progi tako, da mu je odrezalo glavo, dočim je imel nogi na drugi tračnici. Vi-soko postaven moški je bil oblečen v tem-no-rjavo obleko, na glavi pa je nosil do-bro ohranjen siv klobuk. Razen ure, veri-žice in doze ni imel pri sebi ničesar. V smrt je šel zatopljen v molitve, imel je v roki rožni venec, ko ga je zagrabil vlak. Kdor bi o ponesrečencu kaj vedel, naj spo-roči oblastem, ki zadevo raziskujejo.

Smrt rudarskega veterana

Hrastnik, 19. julija. Po tridesetnem bolehanju je davi mir-no izdihnil starosta hrastniški rudarje-v. Jurij Zavrtšek, ki se je rodil leta 1850 na Starem Hrastniku kot kmetski sin. Takrat je bilo tam več premožnih kme-tov, ki pa so morali do leta 1880 za pri-merno odškodnino odstopiti svoja pose-stva in svoje domove rudniku. Ko je bilo konec kmetske domačije, se je Jurij že kot 15-letni fant posvetil težkemu in nevar-nemu rudarskemu poklicu. Ker je bil močan in bister fant, mu ni bilo treba opravljati običajnega dela pri prinašanju in odna-sanju orodja v rovih in je takoj postal vo-zadž. Kopal je v rovi, ki so že davno za-suti, in bil je do zadnjega najboljši zgo-dovinar hrastniškega rudnika. Ko je lani umrl njegov vrstnik, 88-letnik, rudniški paznik g. Alojzij Mastnak, je postal on starosta hrastniških in menda tudi vseh slovenskih rudarjev. Vedno je bil dober delavec in stanovsko zelo zaveden. Leta 1870 je bil med onimi rudarji, ki so daro-

vali zasluge enega štita za rudarsko za-stavo v Hrastniku, ki je bila prva v slo-venskih in gotovo tudi v vseh jugosloven-skih rudniških revirjih. Pri rudniku je de-

lal polnih 37 let in si s tem delom zaslu-žil pokojnino mesečnih 9 Din in 150 Din doklade. Preden je prišel v rudnik, se je šolal pri organistu Dragarju na Dolu vsak teden po en dan. Pozneje se je mož sam izobraževal in še v visoki starosti je rad čital »Jutro« in razne knjige, najbolj pa se je veselil kulturnega udejstvovanja ru-darske mladine.

Rudarskega starosta bodo pokopali v sredo ob pol 9. na doljskem pokopališču. Bodi mu ohranjen blag spomin, rodbini pa izraženo iskreno sožalje.

Smrt v potoku

Poljčane, 18. julija. Dravinja, ki je po zadnjem deževju mo-čno narasla, je zahtevala v soboto dopoldne mlado žrtev. Utonil je šletni otrok Jože Lovc. Nesreča se je pripetila v Sp. Lažah pri mlinu. Malo nad reko leži posestvece Lovca, ki je čez dan v službi v Poljčanah. Otroci pridejo večkrat k mlinu in se igrajo. Tako tudi v soboto predpoldne. Zbrali so se na mostu, med drugim tudi nesrečni Jožek z šletnim bratcem. Po nesrečnem na-dljučju je padel nenadoma Jože v deročo in naraslo Dravinjo in izginil. Otroci so zakrčali in v celotnem zbežali, le Jožetov bratec je hitel nekaj časa ob vodi hotel pomagati. Ko se je za hip pojavil bratec nad vodo je obupno klical za njim: »Pepe, pridi ven!« Ali žal: brata so odnesli va-lovj neznanu kam.

Trupela do danes še niso našli, čeprav so ga šli poizvajati ljudje takoj iskat. Nesreča se je pripetila okrog pol 12. ure. Oče je bil razumljivo ves iz sebe, ko so mu prišli povedati grozno novico v Poljčane. mati je neprestano jokala. V tej družini je to že drugi primer ugotovitve. Pred leti je iz-ginila v Dravinji Lovčeva sestra. Ko se je vrnela z božje poti z Lubične domov, si je hotela v Dravinji oprati noge. Pri tem ji je spodrsnilo, in ker ni znala plavati, je u-tonila. Ponovna smrtna nesreča je zato-rej zbudila tem več sočutja.

Točno plačuj »Jutru« naročnino Varuj svojcem zavarovalnino

Nad tisoč gasilcev se je zbralo v Kamniku k proslavi 55letnice kamniške čete in k blagoslovitvi krasnega novega prapora

Kamnik, 19. julija. Včeraj je proslavilo kamniško gasilsko društvo svojo 55-letnico. Ob tej prili-ki je prihitelo od vseh strani v Kamnik to-liko gasilcev in prijateljev gasilstva, da se je prireditelj razvil v pravo gasilsko ma-nifestacijo, ki bo ostala vsem udeležencem globoko v spominu. Kamnik si je nadel praznično lice, da tako proslavi s svojo ga-silsko četo 55 letno delo človekoljubja in dostojno sprejme vse številne goste, ki so prihiteli iz vseh krajev države. Prireditelj se je vršila pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Kr. Vis. princa Tomislava, katerega je zastopal upravnik kamniške smodnišnice inž. podpolkovnik g. Milojko Paunovič. Prihiteli so v Kamnik številni zastopniki gasilskih društev iz vseh krajev naše banovine, poleg tega pa tudi odlični gostje starešinstva ga-silskega saveza iz Beograda, kakor tudi za-stopniki gasilskih žup iz dunavske in drin-ske banovine, Vukovara in zastopnik naj-starejšega gasilskega društva v državi iz Varaždana. Okrog 1000 uniformiranih gasil-cov smo našli, poleg njih pa ogromno šte-vilo občinstva. To število bi se prav go-tovo podvojilo, če bi bilo vreme lepo.

Svečanost se je pričela že v soboto zve-čer z bakljado in obhodom po mestu. Ob 20. uri je krenil sprevod gasilcev s priznana kamniško godbo na čelu pred državno smodnišnico pozdraviti zastopnika visokega pokrovitelja. Nato je krenil sprevod po me-stu in se je ustavil pred hišo kamniškega župana g. Antona Stergarja, katerega so gasilci pozdravili: pod oknom kumie novega prapora gospe Fani Knačičeve in gospe Ju-ste Kramarjeve je godba odigrala podokni-co, gasilci pa so ju navdušeno pozdravili. V nedeljo se je pričela slavnost ob 6. z budnico. Ob 9. so odkorakali gasilci k

aprejemu gostov na kolodvor. Po prihodu vlaka so odkorakali vsi pred gasilski dom, kjer je bilo zbirališče, od koder so odšli ob 10. na glavni trg. Točno ob 10.20 je prispel zastopnik pokrovitelja Nj. kr. Vis. princa Tomislava podpolkovnik g. Milojko Paunovič, kakor se je pričela slovesna služba božja, katero je daroval kamniški dekan g. Rihar. Po sv. maši je gospod dekan blagoslovil novi prapor in je nato nagovoril zbrane gasilce s priložnostnim govorom. Nato so govorili predsednik kamniške gasil-ske čete g. Anton Cerer, starešina gasilske zveze g. Stanko Zagar iz Beograda, starešina gasilske zajednice dravske banovine g. dr. Kodre, vrhovni inspektor gasilstva g. Ilija Pintar in zastopnik najstarejšega ga-silskega društva v državi g. Dragutin Min-tas iz Varaždana.

Po obredih so gasilci izvršili pozdravni defile pred častno tribunom. V sprevodu so igrali tri godbe. Kako mogočna gasilska manifestacija je to bila, lahko sodimo že po tem, ker so v sprevodu nasili 21 društevnih praporov gasilskih edinic iz vseh delov naše banovine. Po defileu je bil razhod, po-poldne pa je sledila v mestnem parku ve-selica, ki je v najboljšem razpoloženju-trajalo pozno v noč.

Ob svoji 55-letnici gleda kamniška gasil-ska četa na lepo dobo uspehov in marljive-ga, vztrajnega dela. Isto veliko navdušenje, s katerim so ugledni kamniški meščani leta 1882. ustanavljali društvo, je vodilo član-stvo skozi vsa doba do danes vedno na-vzgor. Ogromna udeležba občinstva na tej proslavi je dovoljen dokaz, kako cenimo človekoljubno delo gasilcev, kamniških ga-silcem pa naj bo to nova vzpodbuda k na-daljšnemu uspešnemu delu.

Kongresni dnevi železničarjev v Splitu

Podana so bila izčrpna poročila o stanovskih zadevah

Split, 19. julija. Iz vseh krajev naše države so prispeli z vlaki in ladjami železničarji in brodarji. Pr-vi dan jih je došlo okoli par sto, iz Beo-grada je prispel poseben vlak. Drugo jutro v petek je prispela tudi skupina bolgarskih železničarjev, ki prisostvujejo kongresu kot gostje. Omembe vredno je, da so bolgarski železničarji pristopili v Ligo slovenskih že-lezničarjev, v kateri so poleg nas članjeni tudi Poljaki in Čehi. Predsednik Udruženja jugoslovenskih železničarjev g. N. Djurić je letos istočasno predsednik te Lige. Bolga-ro so na splitskem kolodvoru sprejeli zelo svečano. Po splitskih ulicah srečavaš pol-no železničarjev, ki so prebnet oblihi sim-patij javnosti.

V petek ob 7. zjutraj se je v sokolski dvorani pričela predkonferenca, delegatov in referentov. Delegatov je 87, referentov 30. Zaradi obolenosti predsednika Djurića je predsedoval konferenci g. Radomir Leković v prisotnosti obeh tajnikov Bakića in Babi-

ća. Predsedniku je bila odposlana topla pozdravna brzojavka.

Prvo je bilo obširno poročilo tajnika cen-tralne uprave v Beogradu g. Jovana Bakića. Poudarjal je ogromno delo organizacije za izboljšanje položaja vseh železničarjev in brodarjev. Kljub temu beležijo centralna uprava kakor tudi njene oblastne uprave v Ljubljani, Zagrebu, Splitu, Sarajevu in Su-botici znatne uspehe. Posebne napore je or-ganizacija vlagala v izboljšanje prejemkov vseh železničarjev in brodarjev a osobito de-lavcev, katerih dnevne znesajo je 400 do 700 din mesečno. Poleg tega je intenzivno delalo na izmenjavi in dopolnjevanju delav-skega pravilnika, ki zaenkrat ne daje de-lavcem eksistencnega minimuma. Organizacija je predložila svoj osnutek, katerega pre-gleduje posebna komisija. Uprava stanovanja železničarjev so se podražila, znižanje na-jemnine se ni doseglo. Za službeno obleko prejemajo uslužbenci zelo nizke dotacije. Ve-lik uspeh je Udruženje doseglo z ureditvi-

Stari in novi Ptuj

Kulturno-zgodovinska slika (Nadaljevanje)

V mirnih časih se je v teh krajih uspešno razvijalo kmetijstvo in ostale gospodarske panoge. Proti koncu srednjega veka so last-niki že dobro izkoriščali zemljo ter jo pri-dno krčili t. j. trebili gozdove, grmovje in kamenje. Odtod krajeno ime v Ptuj in njegove Krčevine. Nastali so travniki, drugje, vinogradi. V deželokonežjih urbarjih beremo, da je med dajatvami popolnoma manjkala rž, mnogo je bilo pšenice in boba, ječmena malo, pa mnogo maka, tudi proso je bilo redko. Lanu se je povsod mnogo se-jalo. Vinogradništvo je bilo zelo razvito, sadjereja in vrtnarstvo pa le neznatno. Svi-njereja in celo ovčereja sta bili povsod že zelo razviti. Tudi čebelarstva je bila zelo raz-širjena, ravnotako perutinarstvo. Na Dravi so se že v oni dobi vrtele mlinska koleca ter so že takrat iskali in izpirali zlato rudo v dravskem toku. Okrog leta 1200, so bili v prometu poleg ostalega denarja tudi ptuj-ski novci, saj je imel Ptuj takrat lastno de-narno kovnico. Finance so imeli v oni dobi v rokah židje, ki so držali v svoji odvisno-sti visoke posvete, za tudi cerkvene kroge. Tako n. pr. so bili komorniki solnograških nadškofov v Ptuj židje.

V 14. stoletju so zadele poleg ostalih Po-krajin tudi Ptujsko polje razne ugne in na-dloge. Predvsem so bile to kobilnice, ki so prihajale od vzhoda v neizmernih mno-žinah in oglodale do korenin vse, kar je bi-

lo zelenega. Še hujsa nadloga so bili Tur-ki. Leta 1596. je prvič stopilo turško kopto pri Središču na Dravsko polje. Takrat so oplenili in požgali tudi Ptuj. Turški vpadi so se nato ponavljali skozi več kakor dve-sto let in se jih zadnjič omenja leta 1603., ko so oplenili Slovenske gorice do Ptuja. Na turški izvor spominjajo še dandanes raz-na rodbinska imena, ki se nahajajo na Ptuj-skem polju, zlasti okoli Ptujске gore, n. pr. Sagadin, Salamun, Turkuš, Hazenmalj itd. Ptuj in okolico so večkrat porušili tudi po-tresi. Eden najhujših je bil 25. januarja 1348 ob treh popoldne, ko je popolnoma po-rušil ptujsko mesto. Med raznimi sovražniki, ki so razsajali po Ptuj-skem polju, so bili divji Kruci, nekaka zmes domačih, ma-džarskih in turških razbojnikov. Narod jih še do danes ni pozabil. Beseda: kruc po-meni v teh krajih divjaka brez usmiljenja in vere, pa tudi drznega, mogočnega in neu-strasnega korenjaka.

V Ptuj in bližnji okolici so se naseljevali četkom stoletij razni verski cerkveni redovi, nekateri so se ohranili do današnjih dni. Prvi so bili dominikanci, ki so jih po-slali v Ptuj leta 1230. solnograški nadškofje. Ta red je ustanovil v mestu prvo šolo. Od-pravil ga je česar Jožef II. Minoriti so prišli koncem 13. stoletja ter imajo za raz-voj narodne izobrazbe in zavesti v ptuj-skem okraju veliko zasluge. Samostan nemške

ga viteškega reda ali križevnike je ustanovil Friderik Ptujski okrog leta 1200 v bran proti Mađarom. V Ormožu je bil franciskanski red, ki ga je razpusil Jo-žel II. V Studencih pri Poljčanah so bile dominikanci, ki so bile na zelo slabem glasu. Glede njih je poročal o priliki vizita-cije leta 1568. generalni vikar Jakob Ma-racco, da so redovnice s priorko vred žive-le zelo razuzdano. Poznejša priorka neka Ursula Zeirer je nameščala na župnije, ka-terim je bil samostan patron, heretične du-hovnike ter živila z njimi v nedovoljenem razmerju. Tudi ta samostan je ukinil Jožef II. — Protestantizem se je širil tudi v Ptuj, kjer je našel veliko pomoč in var-stvo pri plemstvu. Protireformacijske komi-sije tukaj dolgo časa niso mogle nič opravi-ti. Še leta 1602. so dali napraviti ptujski protestanti na nov zvon podobne Lutra, Kal-vina in Melanhtona. — Strašna nadloga za Ptuj, njegovo bližino in daljno okolico je bila kuga, izmed najhujših ona koncem 17. stoletja. Meščani so bežali v vinograde v Haloze in Slovenske gorice. Vršile so se spokorne procesije in molitve, drugi ljudje pa so se obupani vdajali plianstvu in raz-vratnosti. A vse ni nič pomagalo. Črna smrt je še bolj razsajala in zahtevala v par letih mnogo stotin smrtnih žrtev samo v mestu.

Leta 1684. je strašen požar uničil vse ptujsko mesto ter mnogo starih listin in dragocenosti. Enako hujo požari so se po-navljali v Ptuj še pozneje večkrat. — V 17. stoletju so tudi v Ptuj kakor dru-god preganjali čarovnice. Proti čarov-nicam ptujске okolice, katere so dožili se-sankov na Donški gori, je poslovala ro-dnja na gradu Borl (Ankenstein) ob Dravi

in jih mnogo obsojalo na smrt. V dobi napoleonskih vojn so bili Fran-cozi dvakrat v Ptuj. Leta 1799. je peljal ruski general Suvorov 14.000 ruskih kosa-rov skozi Ptuj. Taboril je zunaj mesta na Hajdini ter tukaj po pravoslavni običaji in obredih praznoval Binkošti. Po odhodu Francozov so se pomikale avstrijske arma-de tudi skozi Ptuj in nam poročajo zgolo-vinski viri, da so delale domačinom večje in hujsje neprimke kakor Francozi. — Revolu-cijsko leto 1848. tudi za Ptujsko polje in ostalo brez posledice. Mađžari, ki so se že takrat hoteli odepiti od Avstrije, so za-sledili Medžimurje in dospeli tik do Sreli-šča. Nasproti pa se jim je postavila močna avstrijska vojska 10.000 moč, ki jih je pre-gnala. — Zanimivo je, da je ustanovil leta 1803. neki Nerač pri sv. Urbanu nad Ptu-jem akademijo za izdelavo slovenske slo-vice in slovarja. Stvar pa ni uspeła, ker je ustanovitelj že nekaj let nato u-tonil v Dra-vi. — Decembra meseca leta 1857. je bil po-ložen prvi temelj za novo železniško progo od Praglerskega do Čakovca in to baš v Rogoznici pri Ptuj. — Preostajalo bi še omeniti narodnostne boje na spodnjem Sta-jerskem od druge polovice preteklega sto-letja do konca vojne, ki so prišli do naj-hujšega izraza in do nastrojših oblik baš v Ptuj. — K folklori spada tudi narodna no-ša. Na Ptuj-skem polju je nosil kmet še pred nekaterimi desetletji rdeč telovnik z veli-kimi srebrnimi gumbi, irhaste blače in skor-ne z visokimi golenci. Na glavi je imel okrožkan klobuk. Zenske na so ime-le bele rute. Bila je to pestra slika ob ne-deljah na cerkvenem trgu. — Rudolf Dostaj, (Konec)

Zdravstveni dom v Brežicah

V soboto so Brežice doživele pomembno svečanost z otvoritvijo novega Zdravstvenega doma, ki se na dostojen način uvršča v omrežje zdravstvenih in higijenskih edi-nic v naši ožji domovini Slavje je otvoril šef doma dr. Čermelj s pozdravom vsem gostom in sodelavcem, nato pa je direktor Higijenskega zavoda dr. Pirc iz Ljubljane v kratkih besedah obrazložil pomen in namen ustanove posebej še za brežiški okraj. Statistika izkazuje za zadnjih 15 let v bre-žiškem okraju največjo umrljivost. Posebno velika je umrljivost med dojenčki, vi-soko pa je tudi število mrtvorojenih in obolenih na pljučah. Zdravstvenemu do-mu pripada važna naloga, da dvigne zdrav-stveno stanje v brežiškem okraju s so-cialno zdravstvenim delom na terenu. Na koncu je direktor dr. Pirc apeliral na na-vzočne predstavnike sreza in občin, naj po-skrbe, da bodo v bodočih proračunih tudi primerne postavke za vzdrževanje Zdrav-stvenega doma, nato pa je dr. Čermelj, šefu novega protituberkuloznega dispanzerja dr. Pečku in zaščitni sestri Jarnovičevi izra-zil željo, da bi njih delo rodilo čim lepše uspehe.

Govorili so še zastopnik sreskega načel-nika dr. Schwab, zastopnik banovinske bo-lnišnice dr. Berglez, banovinski zdravnik dr. Hudalist, zastopnik osnovnih šol in učitelj-stva Ivanuša, zastopnik duhovščine pater Daneš in v imenu občin Poljansek. S tem je bil otvorjen 18. Zdravstveni dom v Slo-veniji, ki se bo brez dvoma z uspehom pridružil organiziranemu higijenskem delu v naši državi, kakor so mu nakazale smer ideje dr. Andreja Štamparja. Novi Zdrav-stveni dom bo opravljal predvsem nalo-gne skrbstva za novorojenega otroka, v njem pa bodo združeni še posvetovalnica za ma-ter, otroški dispanzer, šolska klinika, pro-tituberkulozni dispanzer in posvetovalni-ca za noseče žene.

Po dolgem trpljenju je Bog poklical k sebi našo drago sestro

MARIJO BLAHNA

šolsko upraviteljico v pokou

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 20. julija ob 16. uri na mestnem pokopališču na Pobrežju.

Maribor, dne 19. julija 1937.

Žalujoče sestre in sorodstvo.

Umrl nam je v starosti 67 let naš ljubljani soprog, oče, brat, stric, tast in svak, gospod

JOSIP ARMIČ

šolski upravitelj v pokou

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek 20. t. m. ob 17. iz mrtvašnice na mestnem pokopališču v Celju. CELJE, 18. julija 1937.

Žalujoča soproga ANA; ing. MIRKO, sin; ANICA, snaha in ostalo sorodstvo.

ANTON FAZARINC

bivši veleposestnik in dolgoletni župan občine Celje-okolica.

Pogreb bo v sredo, 21. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti (Ostrožno št. 46), na okoliško pokopališče. Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek 22. t. m. ob pol 7. zjutraj v župni cerkvi v Celju.

CELJE-OSTROŽNO, 19. julija 1937.

Žalujoče rodbine:

FRANJO, JOSKO, ANTON FAZARINC v Celju, FRANC FAZARINC v Trstu, VINKO KUKOVEC v Celju — in ostalo sorodstvo.

Rafael Sabatini:

MORSKI KRAGULJ

Gusarski roman

Rozamunda je stala sredi sobe, kakor v čuden posmeh odeta z nevestno belino, a še bolj belo se je svetil njen obraz. Oči so ji kakor dve črni lisi slovesno in pošastno strelali v vsiljivca. Odprija je ustnice, toda besede mu ni privoščila.

»Vidim, da si že slišala laž, ki se širi po kraju. To je hudo. A tudi verjela si ji, in to je še huje.«

Se vedno ga je merila z mrzlim pogledom, polnim groze, ta otrok, ki mu je komaj pred dvema dnevnoma zaupljivo slonel ob prsih in mu gledal v oči.

»Rozamunda,« je vzdihnil in stopil bliže, »Rozamunda, samo zato sem prišel, da ti rečem: vse je laž!«

»Bolje je, da odideš,« je rekla, in nekaj presunljivo je zvenelo v njenem glasu.

»Odiš naj?« je zamolklo pomnil. »Počiš me? Nočeš me poslušati?«

»Več ko enkrat sem te rade volje poslušala; branila sem se poslušati druge, ki so bili pametnejši od mene, in prezirala njih svarila. Med nama ni več tistega, o čemer bi mogla govoriti; samo to še prosim Boga, da bi te prijel in obesil.«

Se v ustnice je bila bela, ko je tako stala pred njim. Prvikrat v življenju se je bal in čutil, kako se mu tresejo močne noge.

»Naj me obesijo; dobro mi bo došlo, ker ti to verjameš o meni. Globlje me ne morejo raniti, kakor si me ti, in ničesar takega mi ne morejo vzeti, kar bi mi bilo drago, zdaj, ko se je izkazala tvoja vera vame toli šibko, da bi jo prva govorica odpihnila.«

Videl je, kako so se blede ustnice skrivile v zloben nasmeh: »To je več ko zgolj govorica; več, nego morejo vse tvoje laži prikriti.«

»Laži?« je vzdihnil. »Na svojo čast se ti kolnem, da nisem ne kriv ne skriv Petrove smrti! Bog naj me kaznuje, če to ni čista resnica.«

Izza njegovega hrpta se je začul osoren glas: »Podoba je, da se Boga enako malo bojite kakor vsega drugega.«

Oliver se je sunkoma obrnil in zagledal pred se. Boj sira Johna Killigrewa. »Tako, tako,« je tiho dejal, in oči so mu postale trde in svetle kakor agat. »Torej je vse to vaše delo.« Pokazal je na Rozamundo; očito je bilo, kam meri.

»Moje delo?« je vprašal sir John in zaprl vrata za seboj. »Sir, vaša predrznost in nesramnost presega vse meje...«

»Dovolj!« Žilava pest sira Oliverja je treskoma udarila po mizi. Vihar strasti ga je premagal.

»Prepuščajte gobeždanje norcem, sir John, kritiko pa ljudem, ki se znajo bolje postaviti za njo. Dovolj, pravim, ako nečete, da se res zgodi umor!«

Glas mu je zajeknil, in sir John je vključil svojo pogumno odskočil.

Toda sir Oliver se je takoj spet obrnil, se obrnil k Rozamundi in proseče nadaljeval: »Odpusti mi. Nor sem, blazen od tega, kar mi podtikate. Res je, da tvojega brata nisem ljubil, a kar sem ti prisegel, sem tudi držal. Udarce sem trpel od njega in se smehljaj; včera me je spet javno žalil, z jahalnim bičem me je oplazil po licu — še zdaj se mi pozna. Lažnivec in hinavec je, kdor trdi, da ga ne bi imel pravice ubiti. A misel nate, Rozamunda, misel; da je tvoj brat, ta misel je zadoševala, da se je moj srd polegel. In zdaj, ko ga je po strašnem naključju doletela smrt, imam za plačilo to, da me dolžijo uboja in da jim ti verjameš.«

»Kaj pa more drugega kakor verjeti?« je siknil Killigrew.

»Prosim vas, sir John, ne vrtajte se v to, kaj more in česa ne more. Da vi verjame, je dokaz vaše neumnosti. Rozamunda, misli si, da bi bil hotel terjati zadoščenje za žalitev. Ali me tako malo poznaš, ali res moreš verjeti, kaj bi si na tak zavraten način poiskal maščevanje in se sam zaznamoval krvniku? Tako mi živega Boga, lepo zadoščenje bi imel! Mar sem pri vas tako ravnal, sir John, ko ste premalo brzdali svoj jezik? Človek, bodite pametni; premislite, potem sodite. Vi ste vendar nevarnejši tekmeč, nego je bil ubogi Peter Golphin kdaj v svojem življenju, in ko sem terjal od vas zadoščenje, sem storil to pogumno in odkrito, kakor je moja navada. Ko sva v Arwenacku

pomerila meča, se je to zgodilo pred pričami in po pravilih, da tisti, kdor bi ostal živ, ne bi imel sile s sodnijo. Saj me vendar poznate. Če bi bil v resnici stregel Petru po življenju, ali ne bi bil potem enako ravnal? In živa duša mi ne bi mogla ničesar očitati!«

Sir John se je zamislil; v Oliverjevih besedah je bila doslednost, trda in jasna kakor led, in ač wenaški vitez ni bil bedak. A ko je še stal in zmedeno gubančil čelo, je bila Rozamunda tista, ki je odgovorila namesto njega.

»Živa duša ti ne bi mogla ničesar očitati, praviš?«

Prepaden se je obrnil. Vedel je, kakšna misel ji roji po glavi. »Ti misliš,« je tiho odvrnil in z glasom očitajote nejevere zategnil besedo, »ti misliš, da sem tako podel in lažniv in sem na ta način storil tisto, česar se zaradi tebe nisem upal očitno storiti? Res tako misliš, Rozamunda? Zate me je sram.«

Hladna udrtanost jo je minila. Na pol zaničljivo poudarek njenih besed je izpodbodel njeno jezo: »Nizkotni hinavec! Ljudje so slišali, kako si mi prisegel pogin. Tvoje lastne besede so mi prišle do ušes. Razen tega so našli s kraja, kjer je ležal Peter v snegu, krvavo sled, ki vodi do tvojih vrat. Ali še vedno upaš tajiti?«

Vsa barva mu je izginila z obraza. Roke so mu brez moči omahle, in oči so se mu razširile v nenadnem strahu.

»Krvavo... sled?« je zmeden zajecjal.

MALI OGLASI

Letovišča

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Jako poceni in dobro

proživeti počitnice ob morju. Pension 40 do 45 Din z vso oskrbo in takami, kopališče brezplačno v vili Lado Pilaš, Sv. Jakov 130 Biljevia.

18394-36

Sobo s prehrano

celodnevno — v Ljubljani, za 350 Din, oddam takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Letovišča«.

18393-36

Mlad trgovec

Išče službo poslovalce ali potnika dobre trditve. Prevrzajem tudi komisijko za lastno kakršnegakoli blaga v lastno hišo v najlepšem centru mesta. Plemenite ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V vseh strokah dobro verziran«.

18375-3

Samostojna šivilja

in prirojavalka, želi takoj nastopiti službo. Vešča tudi konfekcije. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18377-2

Mesto hišnice

želim kjerkoli. Cenj. ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Poštena žena«.

18381-2

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ponavljalni tečaj

za srednjšolske in ponavljajne izpite se vzil pri prof. dr. J. Rožmanu, Ljubljana, Blewalsova c. 5. Prijave do 20. VII. od 11-13 ure. Cene zmerna, uspeh jamčen.

289-4

A. Planinšek

Ljubljana, Bethovnova ul. 14. Telefon 35-10

39-16

Posojilo

v iznosu Din 100.000, pooblaščenemu muje za posojilo. Mestne hranilnice Ljubljanske. — Sigurna varnost. — Vknjizba na prvem mestu nepremičnin, vrednih 3/4 milijona Din. Eventuelno še druge garancije. Obresti po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Varne naložbe«.

18363-16

Kompanjona ali

kompanjono

s kapitalom od 20 do 40.000 Din za proizvod v Jugoslaviji. Iščemo industrijske Jugo-Slovane v Franciji. Znanje ni potrebno. Dobitek siguren. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Industrija Slov. 22-42. Tajnost zadržana«.

18372-16

V najem

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovino

in stanovanje, na prometnem mestu, jesečnik industrije, oddam v najem. — Prostorji so pripravljeni tudi za vsako drugo obrt. Leskovec, Javornik 160.

18351-17

Gostilno

dam na račun, — okolica Ljubljane — najrajši dve m. damama te stroke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa lega«.

18362-17

Lokali

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dva manjša lokala

na prometni točki, oddam 1. avgusta. Vprašati: Vegova ul. 12/II.

18338-19

Skladišče

zelo pripravnost za oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18384-19

Trgovski lokal

krasen, v centru prometnega mesta, sraven lep stanovanje, kleti, hlevi in vrt, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurna stalna eksistenca«.

18374-19

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

7-stanovanjska hiša

na Glincih, blizu tramvaja z donosom preko Din 1.000 napredaj za Din 60.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18386-30

Stare moške obleke

čevlje, perilo, pohištvo, modroce, kupujem. Pridem na dom. Pišite na: Mara Andolovic, Gallusova nabrežje 27.

18378-7

Šofer in

avtomehanik

samski, trezen in pošten, dober vozač, s primerno prakso, želi takojšnjo namestitev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18370-3

Čevljar

pomočnik

želi zamenjati službo, star 27 let, pošten. Nastop 1. avgusta. Obraz Ivan, Sv. Lenart, Laško.

18360-3

Naslove malih oglasov pošiljamo samo onim,

ki pošljejo znamke za 3 din.

Službodob

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kočijaža, kravarja

in svinjarja potrebuje družba Jelskih, grad s. o. z. šmarje pri Jelsah.

18324-1

Priprojevalca

spretnega, za trikotilo, — sprejme takoj tovarna »Kra« v Kranju. Mesto dobi tudi nadzorica za isti odtelke.

18366-1

Služkinjo

pridno in pošteno, ki zna prati in nekaj kuhati in ki ima veselje k dvema otrokoma, sprejmem takoj. — Elisa Car, Koroska Bela, Slov. Javornik.

18383-1

Blagajničarko

zanesljivo in pošteno, sprejem takoj. Kolodvorske restavracije Jesenice. Prednost imajo trgovske sodelnice.

18342-1

Bakrototlarja

sprejem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bakrototlar«.

18345-1

Slasličarske pomočnike

vojašine proste, samske — sprejme takoj tovarna »KERN«, Kranj.

18373-1

2 perfektni

prodajalki

prikupnega naslova, mešana stroka, popolnoma izurjeni v galanteriji, 24 do 30 let, sprejem takoj ali pozneje. Ponudbe z referencami in sliko na naslov: Potelina, Ljubljana.

18061-1

Službe išče

Vaška beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Šofer in

avtomehanik

samski, trezen in pošten, dober vozač, s primerno prakso, želi takojšnjo namestitev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18370-3

Čevljar

pomočnik

želi zamenjati službo, star 27 let, pošten. Nastop 1. avgusta. Obraz Ivan, Sv. Lenart, Laško.

18360-3

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo išče

išče potnik pri neodvisni dami v centru. Pon. pod »Lepa soba« na ogl. odd. Jutra.

18138-23a

Dopisi

Vaška beseda 3 Din; davek 3 Din, za dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 20 Din.

Katera dama

bi bila pripravljena podpirati 20letnega studenta do konca njegovih studi. Protisloga po njeni želji. Dopise pod »Hvaležen 1334«.

18360-34

Pismo pod šifro

»Stanovitnost 46« se nahaja v podružnici Jutra v Mariboru, Gosposka 11.

18366-24

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Lepo sobo

zračno, opremljeno, oddam boljsemu gospodu ali gospodici v sredini mesta. Po želji tudi z vso oskrbo. Nasl. v vseh poslovalnicah Jutra.

18168-23

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18385-23

Buret

lister in vsa lahka letna oblačila v elegantni izdelavi nudi ceno

PRESKER, Sv. Petra cesta 14

18168-23

PROVIZIJSKE ZASTOPNIKE

eventualno tudi samoprodajalce za prodajo

domače, povsem naravne mineralne vode,

ISČE vrelska uprava v vseh večjih krajih

Jugoslavije. — Ponudbe z navedbo stalno obdelanega okoliša in referencami na ogl. oddelke »Jutra« pod šifro »Reorganizacija«.

209

V vročih dneh

Vas bo osvežilo hladno umivanje glave s SORELO. Kdor redno uporablja SORELO, ne pozna prhljaja in izpadanja las. — Dobi se v vseh strokovnih trgovinah po ceni din 7,—, 12,—, 25,—.

18374-19

Trgovski lokal

krasen, v centru prometnega mesta, sraven lep stanovanje, kleti, hlevi in vrt, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurna stalna eksistenca«.

18374-19

Posest

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

7-stanovanjska hiša

na Glincih, blizu tramvaja z donosom preko Din 1.000 napredaj za Din 60.000. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18386-30

Stare moške obleke

čevlje, perilo, pohištvo, modroce, kupujem. Pridem na dom. Pišite na: Mara Andolovic, Gallusova nabrežje 27.

18378-7

Šofer in

avtomehanik

samski, trezen in pošten, dober vozač, s primerno prakso, želi takojšnjo namestitev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18370-3

Čevljar

pomočnik

želi zamenjati službo, star 27 let, pošten. Nastop 1. avgusta. Obraz Ivan, Sv. Lenart, Laško.

18360-3

Službe išče

Vaška beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Šofer in

avtomehanik

samski, trezen in pošten, dober vozač, s primerno prakso, želi takojšnjo namestitev. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

18370-3

FINANČNIK

bi se udeležil v zdravem kemičnem ali farmacevtskem podjetju z znatnim zneskom. — Ponudbe pod »46904« na Publicitas a. d. — Beograd — ulica Kralja Milana 10/L. 5770

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo išče

išče potnik pri neod